

Evaluation the tax literacy of Iranian managers

Mahdi Fazeli¹, Azar Moslemi^{2*}, Mohammadhamed Khanmohammadi³, Mahmoud Moeinadin⁴

Highlights:

- The components of tax literacy of Iranian managers were identified using the Delphi method.
- Using the Lavish index and the fuzzy Delphi technique, a standard and native tax literacy questionnaire was designed for Iranian managers.
- The tax literacy of Iranian managers was assessed and measured.
- Iranian managers are tax illiterate.

ABSTRACT

The Subject and Purpose: Nowadays, considering the very important role and position of taxes in the budgeting system of countries, the issue of tax literacy is the focus of many foreign studies. However, in Iran, this issue has not been given special attention, especially at the national level. Therefore, the present study was designed and implemented with the aim of evaluating the tax literacy of Iranian managers.

Research method: In the qualitative stage of the research, the components of managers' tax literacy were identified using the Delphi method and after approval, a standard questionnaire for managers' tax literacy was developed using the CVR index and fuzzy Delphi technique and approved by experts; then, in the quantitative stage of the research, using the cluster sampling method, questionnaires were distributed among 400 Iranian managers in 4 provinces and 367 complete questionnaires were collected and analyzed using appropriate statistical techniques.

Research findings: The findings of the qualitative section indicate that the components of managers' tax literacy are: 1) Salary and wages area 2) Value-added tax area 3) Area related to purchase, sales and quarterly transaction reports and taxpayer system 4) Real estate area 5) Income area 6) Money laundering and tax evasion 7) Tax exemptions in the income area 8) Tax litigation process and relevant authorities 9) Tax crimes of failure to pay tax debt on time 10) Familiarity with accounting standards and recognition and analysis of financial statements 11) Familiarity with the audit process and preparation of an independent audit report. The findings of the quantitative section (review of 367 completed questionnaires) indicate that the tax literacy of Iranian managers is insufficient.

Conclusion, originality, and its addition to knowledge: The results showed that Iranian managers are poorly tax literate, so it is necessary to increase their tax literacy by expanding their business activities appropriately. From the knowledge-building aspect, this study is the first in the country to present a standard and indigenous tax literacy questionnaire in accordance with the Direct Tax Law and thereby evaluate the tax literacy of Iranian managers, which can be a starting point for new studies in this field.

Keywords: Tax literacy of managers, financial literacy, direct tax law.

---

1. Ph.D. Student, Department of Accounting, Khom.C., Islamic Azad University, Khomein, Iran . fazeli@pnu.ac.ir.

2. Assistant Professor, Department of Accounting, Khom. C., Islamic Azad University, Khomein, Iran. azar.moslemi@iauv.ac.ir

3. Associate Professor, Department of Accounting, Damavand Branch, Islamic Azad University, Damavand, Iran. Dr.khanmohammadi@yahoo.com .

4. Associate Professor, Department of Accounting, Yazd Branch, Islamic Azad University, Yazd, Iran mahmoudmoein@iauyazd.ac.ir

JEL Classification :G380

Introduction:

The key to saving the country's economy is production, and by achieving maximum prosperity and positive and constructive achievements in this area, the resilience of the country's economy will be strengthened in the best possible way. The competence of managers in terms of management skills is one of the most important factors for continued success in any organization. The effectiveness and efficiency of managers requires having management skills (Abu Saeed, Moein al-Din and Heyrani, 2021). Robert Katz (1974) She identified three essential management skills: technical skills (knowledge and ability to perform specific tasks), human skills (ability and discernment in creating an environment of understanding), and conceptual skills (ability to understand the complexities of the entire organization and envision all the elements and components that make up the work) (Mozaffari , Javadi and Naderian, ۲۰۰۲). Among the technical skills that are effective and essential for the success of managers in the fields of production and trade is financial literacy. Financial literacy is related to the concept of financial intelligence and includes a set of skills that are essential for people who want to have a successful business (Plakalovic, 2015). Having sufficient financial literacy makes It should enable the manager to critically assess the quality of financial information and the financial position of a company, as well as to avoid bias. Understand the hidden meanings in numbers and .use the volume of financial information to make decisions . effective use of the system According to reports published by (OECD ¹, ۲۰۲۳) , tax literacy is one of the important subsets of financial literacy, so company managers have a fundamental need to have tax 'literacy in order to achieve their goals. And one of the important components in managers decision-making is having tax skills and literacy. Tax literacy It is a combination of knowledge, skills, and attitudes that individuals To collect the necessary information To determine Your tax liability, compliance With taxes and enforcement Effective tax planning They need it. In addition This includes a sense of responsibility for the goals of the social contract, which requires active participation. Citizens and rank It is a high level of tax ethics (Bernadin De Klerk and Carmela Apra, ۲۰۲۳) Tax literacy is a general tax concept and regulation understood by taxpayers. Tax literacy is an understanding of taxes owned by taxpayers and is a reference for taxpayers in carrying out tax actions and making tax decisions regarding the accurate implementation of their obligations(Vennet Jeffrey Kohoparva et al., ۲۰۲۲) . Tax literacy is defined as a dynamic process of developing skills and gaining confidence to be aware of and understand the factors that affect your tax decision(Marina Bornman, Marianne Wasserman , ۲۰۲۰) . Tax literacy is a new concept based on the application programs of developed countries . Tax literacy can be defined as individuals ' understanding of tax laws related to tax liabilities , fulfilling their tax

---

¹. Organization for Economic Co-operation and Development

obligations , and independently assessing potential tax risks in their financial environment . It happens as defined(Cvrlje, 2015).

To assess the financial literacy of managers, the component assessment Financial literacy skills that are necessary for the efficient and effective management and leadership of companies and business units It should be examined what has been identified and measured in Iran so far. has not been taken, so it is necessary to first Financial literacy factors should be identified in order to create a suitable tool for accurately assessing the financial literacy . of Iranian managers and localized in accordance with the country's laws and regulations Therefore, the purpose of this study is to measure the financial literacy of Iranian managers, as well as the relationship between factors such as; characteristics Demographics, education level , management experience, course completion Financial information, company size, type of industry and field of activity of the company, and financial literacy of managers are examined.

METHODOLOGY:

Theoretical foundations and research background:

Trivedi Stoutini in a study titled , (2024) " The Impact of Literacy Tax on tax compliance with tax crimes as a moderating variable . The results of this paper show that the literacy . variable Tax can have a positive relationship and a significant impact on tax compliance These results also indicate that a good understanding of increasing literacy Taxation can make people aware of the importance of taxes and their benefits to the general public .

According to the studies of Bernard De Clercq and Carmela Apra(2023) , five basic issues ,in the conceptual framework of tax literacy are stated as follows: ١- Technical knowledge skills and attitudes related to tax compliance ٢- Knowledge, skills and attitudes related to the purpose of taxation as a source of public revenue ٣- Knowledge, skills and attitudes required for effective and efficient tax planning ٤- Knowledge, skills and attitudes related to responsible citizenship ٥- Prerequisites of tax literacy.

Maria Rosa Intansari and Supramono(2022) , in a study titled " The Effect of Tax Literacy on Tax Compliance : The Moderating Role of Patriotism " , the results showed that tax literacy significantly affects taxpayer compliance . Micro, small and medium enterprises in Indonesia It has an effect . Then , patriotism is fixed at a relatively significant level and has a significant relationship with tax literacy in tax compliance .

Abusalidze(2020), also related Tax literacy Considers for social benefits and Optimal To be Tax policy Based on a comparative tax analysis On income in countries Development Found and in progress Development He checks. He states that "the main idea of taxation On income Must Distribution Optimal Tax literacy based on Direct definition of taxpayer income Or progressive taxpayers. "Be the author" Reduce the tax burden among taxpayers Checks and Tax literacy is the result Fair distribution The tax burden knows that it speaks of the social value of taxes .

Statistical population and sample size :

Since the present study is conducted using both qualitative and quantitative methods, it includes two separate statistical population samples: financial and tax experts in the

qualitative part and Iranian managers (CEOs and board members of companies) in the quantitative part. Using the Cochran formula, the sample size was 384 people.

Hypothesis Research topics :

First: Iranian managers are tax literate.

Second : Between population characteristics Managers' cognition Iran and its future financial literacy level There is a significant relationship .

Three: Between the level of education of Iranian managers and their level of financial literacy There is a significant relationship .

Four: Between the management experience and background of Iranian managers and their future financial literacy level There is a significant relationship .

Fifth: Between completing the course There is a significant relationship between financial performance and the level of financial literacy of Iranian managers .

Sixth: There is a significant relationship between company size and the level of financial literacy of its Iranian managers .

Seventh: There is a significant relationship between the type of industry in which the company operates and the level of financial literacy of its Iranian managers .

Eighth: There is a significant relationship between the type of company activity and the level of financial literacy of its Iranian managers .

Discussion and Result:

The results of the hypothesis test indicate the inadequacy of managers' tax literacy. is Features Demographics include ; Gender and Status Marriage With Level Literacy Tax Relationship Managers Meaningfulness No, but age has a significant relationship with tax .literacy Between Level Education and Level Literacy Tax Managers Communication Meaningfulness .There is Experience and History Management With Level Literacy Tax Meaningful connection .It has Passing Courses Tax with Level Literacy Tax Communication Meaningfulness .It has ,Also Variable Size Company Meaningful connection With Level Literacy Tax However, the industry type variable does not have a significant relationship with managers' tax literacy . Also between Context Activity Company main and literacy level Tax Communication Meaningfulness Existence It has.

Ethical considerations:

The authors avoided data fabrication, falsification, and plagiarism, and any form of misconduct.

The authors have observed the principles of ethics in conducting and publishing this scientific research, and this is confirmed by all of them.

Authors' contributions:

Data collection: First author, Mahdi Fazeli and second author, Ms. Dr. Azar Moslemi; Preparation of the research report: First author, Mahdi Fazeli and third author, Dr.

Mohammad Hamed Khanmohammadi; Data analysis: First author, Mahdi Fazeli and fourth author, Dr. Mahmoud Moeinadin.

The authors' contributions to the article extracted from the thesis are as follows:

First author, Mahdi Fazeli: Preparation and preparation of samples, conducting experiments and collecting data, performing calculations, statistical analysis of data, analysis and interpretation of information and results, preparation of the draft article.

Second author, Ms. Dr. Azar Moslemi: Thesis supervisor, research design, supervision of research stages, review and control of results, correction, review and finalization of the article.

Third author, Dr. Mohammad Hamed Khanmohammadi: Thesis supervisor, participation in research design, research supervision, reading and reviewing the article.

Fourth author, Dr. Mahmoud Moeinadin: Thesis advisor, participation in research design, research supervision, reading and reviewing the article

Conflict of interest:

According to the declaration of the authors of this article, there is no conflict of interest.

Funding:

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Acknowledgements:

The esteemed Vice Chancellor for Research, Islamic Azad University, Khomein Branch, is gratefully acknowledged for their moral support and cooperation in carrying out this research.

We would like to thank and acknowledge Mr. Mohammad Hamed Khanmohammadi, Ms. Dr. Azar Moslemi, and Mr. Mahmoud Moeinadin for reviewing the text of the article and providing structural comments.

We would like to thank the esteemed referees for providing structural and scientific comments.

ارزیابی سواد مالیاتی مدیران ایرانی

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۰۵

تاریخ ارسال: ۱۴۰۳/۱۲/۰۹

مهدی فاضلی^۱، آذر مسلمی^۲، محمد حامد خانمحمدی^۳، محمود معین الدین^۴

نکات برجسته:

- مولفه های سواد مالیاتی مدیران ایرانی با استفاده از روش دلفی شناسایی گردید.
- به کمک شاخص لاوشه و تکنیک دلفی فازی پرسشنامه استاندارد و بومی سواد مالیاتی برای مدیران ایرانی طراحی گردید.
- سواد مالیاتی مدیران ایرانی ارزیابی و مورد سنجش قرار گرفت.
- مدیران ایرانی کم سواد مالیاتی هستند.

چکیده

۱. دانشجوی دکتری گروه حسابداری، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران. fazeli@pnu.ac.ir

۲. استادیار، گروه حسابداری، واحد خمین، دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران. (نویسنده مسئول). azar.moslemi@iau.ac.ir

۳. دانشیار، گروه حسابداری، دانشکده علوم انسانی، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران. Dr.khanmohammadi@yahoo.com

۴. دانشیار، گروه حسابداری، دانشکده علوم انسانی، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران. mahmoudmoein@iauyazd.ac.ir

مقاله حاضر بر گرفته از رساله دکتری رشته حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی خمین است.

موضوع و هدف مقاله: امروزه با توجه به نقش و جایگاه بسیار مهم مالیات در نظام بودجه ریزی کشورها، موضوع سواد مالیاتی مورد توجه بسیاری از مطالعات خارجی می باشد. ولی در ایران این مهم بطور خاص و به ویژه در سطح ملی مورد توجه نبوده، لذا پژوهش حاضر با هدف ارزیابی سواد مالیاتی مدیران ایرانی طراحی و اجرا شده است.

روش پژوهش: در مرحله کیفی پژوهش، مؤلفه های سواد مالیاتی مدیران با استفاده از روش دلفی شناسایی و پس از تایید، پرسشنامه استاندارد سواد مالیاتی مدیران به کمک شاخص لاوشه و تکنیک دلفی فازی تدوین و به تایید خبرگان رسیده؛ سپس در مرحله کمی پژوهش، با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای، پرسشنامه ها بین (۴۰۰) نفر از مدیران ایرانی در ۴ استان توزیع و (۳۶۷) پرسشنامه کامل جمع آوری و با تکنیک های مناسب آماری تحلیل شده است.

یافته های پژوهش: یافته های بخش کیفی حاکی از آن است که مؤلفه های سواد مالیاتی مدیران عبارتند از (۱) حوزه حقوق و دستمزد (۲) حوزه مالیات بر ارزش افزوده (۳) حوزه مربوط به گزارشات خرید، فروش و معاملات فصلی و سامانه مؤدیان (۴) حوزه املاک و مستغلات (۵) حوزه درآمد (۶) پولشویی و فرار مالیاتی (۷) معافیت های مالیاتی در حوزه درآمد (۸) فرآیند دادرسی مالیاتی و مراجع مربوطه (۹) جرائم مالیاتی عدم پرداخت به موقع بدهی مالیاتی (۱۰) آشنایی با استانداردهای حسابداری و شناخت و تحلیل صورتهای مالی (۱۱) آشنایی با فرآیند حسابرسی و تهیه گزارش حسابرسی مستقل. یافته های بخش کمی (بررسی ۳۶۷ پرسشنامه تکمیل شده) حاکی از عدم کفایت سواد مالیاتی مدیران ایرانی است.

نتیجه گیری، اصالت و افزوده آن به دانش: نتایج نشان داد مدیران ایرانی کم سواد مالیاتی هستند لذا ضرورت دارد با گسترش فعالیتهای تجاری به نحو مقتضی سواد مالیاتی خود را افزایش دهند. از جنبه دانش افزایی، پژوهش حاضر نخستین بار در کشور اقدام به ارائه پرسشنامه استاندارد و بومی سواد مالیاتی مطابق قانون مالیات های مستقیم نموده و از این طریق سواد مالیاتی مدیران ایرانی را ارزیابی نموده است که این امر می تواند نقطه آغازی برای انجام مطالعات جدید در این حوزه باشد.

واژگان کلیدی: سواد مالیاتی مدیران، سواد مالی، قانون مالیات های مستقیم.

طبقه بندی موضوعی: G380

(۱) مقدمه

همواره اصلاح نظام درآمدی دولت، از طریق سهم درآمدهای مالیاتی مورد تأکید قرار گرفته است. همچنین اصلاح و تقویت همه جانبه نظام مالیاتی کشور، با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی و ایجاد ثبات نیز از دیگر محورهای مورد تأکید است. در این راستا، یکی از شیوه‌های ارتقای نقش درآمدهای مالیاتی در تأمین بودجه عمومی دولت، گسترش پایه‌های مالیاتی محسوب می‌شود که فواید دیگری نیز برای نظام اقتصادی به همراه دارد که از آن جمله می‌توان به تقویت حوزه نظارتی و ارتقاء اثربخشی در اجرای سیاست‌های اقتصادی اشاره کرد. با این حال، مالیات دارای آثار مهمی بر تخصیص منابع در اقتصاد است (جباری، مرادخانی و حبیب زاده، ۱۴۰۲). کشورهای در حال توسعه مانند ایران برای تأمین مالی هزینه‌های خود به درآمد بیشتری نیاز دارند و درآمدهای مالیاتی می‌تواند یکی از منابع اصلی ایجاد درآمد باشد (بابکی روح الله، عفتی مهناز، ۱۴۰۱). شاه کلید نجات بخش اقتصاد کشور تولید است که با تحقق حداکثری رونق و حصول مثبت و سازنده در این عرصه، مقاومت پذیری اقتصاد کشور به بهترین نحو ممکن تقویت می‌شود. در چنین شرایطی آسیب‌های ناشی از تکانه‌های اقتصادی، شوک‌ها و تحریم‌های خارجی به حداقل ممکن کاهش پیدا می‌کند. بنابراین، بایستی به واحدهای تولیدی و در راس آن به مدیران به عنوان نیروی محرکه اصلی شرکت‌ها توجه ویژه‌ای نمود. صلاحیت مدیران از نظر مهارت‌های مدیریتی یکی از مهمترین عوامل استمرار موفقیت در هر سازمان است. اثربخشی و کارایی مدیران مستلزم داشتن مهارت‌های مدیریتی است و نقصان هر یک از مهارت‌ها شانس موفقیت واحد تجاری به عنوان یک کل را کاهش می‌دهد. در این راستا صاحب نظران مهارت‌های متنوعی را برای مدیران ضروری می‌دانند که نداشتن آنها باعث شکست می‌شود (ابوسعیدی، معین‌الدین و حیرانی، ۱۴۰۰). رابرت کاتز^۱ (۱۹۷۴)، سه مهارت اساسی مدیریتی شامل، مهارت فنی، مهارت‌های انسانی و مهارت‌های مفهومی را شناسایی نمود. مهارت فنی یعنی دانایی و توانایی در انجام دادن وظایف خاص که لازمه آن ورزیدگی در کاربرد فنون و ابزار ویژه و شایستگی عملی در رفتار و فعالیت است. مهارت انسانی یعنی داشتن توانایی و قدرت تشخیص در زمینه ایجاد محیط تفاهم و همکاری و انجام دادن کار به وسیله دیگران می‌باشد. مهارت ادراکی یعنی توانایی درک پیچیدگی‌های کل سازمان و تصور همه عناصر و اجزای تشکیل دهنده کار و فعالیت سازمانی به صورت یک کل واحد است (مظفری، جوادی و نادریان، ۱۳۸۱). از جمله مهارت‌های فنی که برای موفقیت مدیران در عرصه تولید و تجارت موثر و ضروری می‌باشد، سواد مالی است. سواد مالی با مفهوم هوش مالی در ارتباط است و شامل مجموعه مهارت‌هایی می‌باشد که فراگیری آن برای افرادی که می‌خواهند کسب و کار موفق داشته باشند، ضروری است (پالکالوویک^۲، ۲۰۱۵). حدود نیمی از شرکت‌ها در پنج سال ابتدایی عمرشان ورشکست می‌شوند (بایراکداروگلو و بتان^۳، ۲۰۱۴)، و به کواتونگا^۴ (۲۰۱۹)، معتقدند، سواد مالی اثرات مستقیم و غیرمستقیمی بر عدم شکست و پایداری شرکت‌ها دارد. آگاهی و شناخت مدیران از روش‌ها و ابزارهای مختلف تامین نقدینگی و کاهش ریسک برای غلبه بر چالش‌های مالی پیشروی شرکت‌ها، ضروری است (بایراکداروگلو و بتان، ۲۰۱۴). داشتن سواد مالی کافی باعث می‌شود که مدیر بتواند ارزیابی انتقادی از کیفیت اطلاعات مالی و موقعیت مالی یک شرکت داشته باشد و همچنین سوگیری‌های پنهانی در اعداد و ارقام را درک نموده و از حجم اطلاعات مالی برای تصمیم‌گیری موثر استفاده نماید. در تئوری‌های مالی نوین، نقش رفتارهای مالی و مدیریت مالی در حال توسعه می‌باشد که این موضوع باعث تقویت مبحث مدیریت مالی در آموزش‌های مدیریتی می‌شود. تجربه نشان می‌دهد که مالکان شرکت‌های کوچک علیرغم این که تخصصی در حوزه مالی ندارند، برخی از فعالیت‌های مالی از جمله حسابداری، محاسبات مربوط به حقوق و دستمزد و

1 . Robert Katz

2 . Plakalović

3 . Bayrakdaroglu & Botan

4 . Ye & Kulathunga

مالیات را رسماً انجام می دهند (ایشاهامتو و کازمینا^۱، ۲۰۱۷). بر اساس گزارشات منتشره از (OECD^۲، ۲۰۲۳)، سواد مالیاتی یکی از زیر مجموعه های مهم از سواد مالی است، لذا مدیران شرکتهای جهت نیل به اهداف، نیاز اساسی به داشتن سواد مالیاتی دارند. و یکی از مؤلفه های مهم در تصمیم گیری مدیران، داشتن مهارت و سواد مالیاتی است. سواد مالیاتی ترکیبی از دانش، مهارت ها و نگرش هایی است که افراد برای جمع آوری اطلاعات لازم برای تعیین بدهی مالیاتی خود، مطابقت با مالیات و اجرای برنامه ریزی مالیاتی مؤثر به آن نیاز دارند. علاوه بر این شامل احساس مسئولیت در قبال اهداف قرارداد اجتماعی است که مستلزم مشارکت فعال شهروندان و درجه بالایی از اخلاق مالیاتی است (برندان دکلرک و کارملا آپرا^۳، ۲۰۲۳). سواد مالیاتی متعلق به مالیات دهندگان یک مفهوم و مقررات کلی مالیاتی است که توسط مالیات دهندگان درک می شود. سواد مالیاتی یک درک از مالیات متعلق به مؤدیان است و مرجعی برای مؤدیان در انجام اقدامات مالیاتی و اتخاذ تصمیمات مالیاتی در رابطه با اجرای دقیق تعهدات خود می باشد (ونت جفری کوهوپاروا و همکاران^۴، ۲۰۲۲). سواد مالیاتی به عنوان یک فرآیند پویا برای توسعه مهارت ها و به دست آوردن اعتماد به نفس برای آگاهی و درک عواملی که بر تصمیم مالیاتی شما اثر می گذارد تعریف می شود (مارینا بورنمن، ماریان واسرمن^۵، ۲۰۲۰). سواد مالیاتی مفهوم جدیدی است که بر اساس برنامه های کاربردی کشورهای توسعه یافته پایه گذاری شده است. سواد مالیاتی را می توان به عنوان درک افراد از قوانین مالیاتی مربوط به بدهی مالیاتی، انجام تعهدات مالیاتی خود و ارزیابی خطرات احتمالی مالیاتی که به طور مستقل در محیط مالی خود روی می دهد تعریف کرد (سورلجه^۶، ۲۰۱۵).

کازمینا^۷ (۲۰۱۵)، این طور بیان می کند که عملکرد مالی یک شرکت انعکاسی از نتایج تصمیمات مدیریت آن شرکت است. افزایش سطح سواد مالی کافی و مناسب مالکان و مدیران باعث افزایش عملکرد شرکت می شود زیرا مدیران را قادر می سازد سیستم هایی برای ثبت، تحلیل و مدیریت اطلاعات مالی ایجاد نمایند که به عملکرد کارآمد و تصمیم گیری برای بالاتر بردن ظرفیت های مؤسسه و برانگیختن رشد سریعتر و بالاتر کمک کند همچنین نظارت بهتر بر جریان پول نقد، دسترسی شرکت به سرمایه و کاهش قصور در پرداخت بدهی را بهبود بخشیده و باعث می شود که مالکان بر عملیات تجاری برای بهبود عملکرد شرکت تمرکز کنند. به منظور بهبود سطح سواد مالی در جامعه، باید ابتدا از وضعیت آن مطلع شد و سپس با توجه به ویژگی های فردی، اجتماعی و فرهنگی حاکم و برای تمام رده های سنی اعم از زن و مرد، هم به عنوان مصرف کنندگان منابع اقتصادی و هم از منظر تولیدکنندگان (صاحبان کسب و کار) منابع اقتصادی در سطح خرد و کلان، تصمیم گیری و برنامه های متناسب طراحی و اجرا شود (دیانتی و حنیفه زاده، ۱۳۹۴). در مورد سواد مالیاتی مدیران نیز این وضعیت مصداق دارد، بنابراین باید ابتدا از وضعیت سواد مالیاتی آن ها آگاهی یافت و در مراحل بعدی جهت بهبود آن گام برداشت. تقاضای روبه رشد افراد جامعه برای خدماتی همچون آموزش، درمان و خدمات عمومی (یانگ، دنی و دنیل^۸، ۲۰۱۳)، درآمد مالیاتی را به یک امر مهم و حیاتی تبدیل کرده است (جیمنز و آیر^۹، ۲۰۱۶).

با توجه به رشد روزافزون فعالیتهای اقتصادی در فضای دیجیتال و الکترونیکی، نیاز به روشها و سیستمهای مالیاتی جدید و کارآمد برای جمع آوری مالیات افزایش یافته است (ربیعی، فاضلی و احمدی خوشابری، ۱۴۰۲). عوامل علی شامل، تسلط بر قوانین و مقررات مالیاتی، دانش و تجربه دست اندکاران مالی و مالیاتی، تفسیر ناپذیری قوانین و مقررات مالیاتی و ضمانت اجرایی آن،

1. Ishmuhametov & Kuzmina

2. Organisation for Economic Co-operation and Development

3. Bernadene de Clercq & Carmela Aprea

4. Ventje Jeffry Kuhuparuw et al

5. Marina Bornman and Marianne Wassermann

6. Cvrlje

7. Kuzmina, I

8. Young, A., & Danny, C., & Daniel, H

9. Jimenez, P., & Iyer, G, S

مکانیزاسیون فرایندها، در کنار محرک های فرهنگی و اقتصادی در تمکین مالیاتی مؤثر می باشند (کریمی، خانمحمدی و جعفری، ۱۴۰۰). ابعاد سلامت نظام اداری بر تمکین مالیاتی تاثیر مثبت و معنی داری دارد (فاضلی، گرد، پرندین، ۱۳۹۳). با عنایت به جایگاه بی بدیل مالیات در بودجه کشور و همچنین ضرورت وصول هرچه بهتر درآمدهای مالیاتی، مدیران شرکت ها به عنوان مؤدیان مالیاتی تصمیم گیر، در تحقق این هدف مهم، جایگاه بسیار با اهمیتی دارند. به نظر می رسد سواد مالیاتی در این راستا نقش بسیار مؤثری داشته باشد.

آماده برای چاپ

جهت ارزیابی سواد مالیاتی مدیران، سنجش مؤلفه های سواد مالیاتی عمومی که لازمه اداره و رهبری کارا و موثر شرکت ها و واحدهای تجاری می باشد، بایستی مورد بررسی قرار گیرد که تا کنون در ایران شناسایی و اندازه گیری نشده است. بنابراین ضروری می باشد که ابتدا مؤلفه های سواد مالیاتی در جهت ساخت ابزاری مناسب برای ارزیابی دقیق سواد مالیاتی مدیران ایرانی شناسایی و مطابق قوانین و مقررات کشور، بومی سازی شوند. در برخی از مطالعات خارجی سواد مالیاتی که در مبانی نظری ذکر خواهد شد، تاثیر عواملی از جمله؛ ویژگی های جمعیت شناختی، سطح تحصیلات، تجربه و گذراندن دوره های مالی بر سطح سواد مالیاتی سایر جوامع بررسی و تایید شده است. برای ارتقای سواد مالیاتی مدیران ایرانی نیز آگاهی از تاثیر این عوامل ضروری می باشد. لذا با توجه به مطالب پیش گفته هدف این پژوهش سنجش سواد مالیاتی مدیران ایرانی است، همچنین ارتباط عواملی از جمله؛ ویژگی های جمعیت شناختی، سطح تحصیلات، تجربه مدیریت، گذراندن دوره های مالی، اندازه شرکت، نوع صنعت و زمینه فعالیت شرکت و سواد مالیاتی مدیران، مورد بررسی قرار می گیرد. در ادامه مبانی نظری، فرضیه ها، روش شناسی پژوهش و نتایج و یافته های پژوهش ارائه می شود.

۲) مبانی نظری و پیشینه پژوهش

در زیر ابتدا تعاریف مفهومی سواد مالیاتی ارائه می گردد و سپس پژوهش های صورت گرفته در خصوص سواد مالیاتی و سواد مالی به صورت مختصر بیان می شود.

جدول ۱. تعریف مفهومی سواد مالیاتی و سواد مالی

نام پژوهشگر	تعریف مفهومی سواد مالیاتی
برندان دکلرک و کارملا آپرا ^۱ (۲۰۲۳)	پنج موضوع اساسی در چارچوب مفهومی سواد مالیاتی به شرح زیر بیان شده است: ۱- دانش فنی، مهارت ها و نگرش های مربوط به مالیات ۲- دانش، مهارت ها و نگرش های مرتبط با هدف مالیات به عنوان منبع درآمد عمومی ۳- دانش، مهارت ها و نگرش های مورد نیاز برای برنامه ریزی مالیاتی مؤثر و کارآمد ۴- دانش، مهارت ها و نگرش های مرتبط با شهروند مسؤلیت پذیر ۵- پیش نیازهای سواد مالیاتی.
ونت جفری کوهپاروا و همکاران ^۲ (۲۰۲۲)	سواد مالیاتی متعلق به مالیات دهندگان یک مفهوم و مقررات کلی مالیاتی است که توسط مالیات دهندگان درک می شود. سواد مالیاتی یک درک از مالیات متعلق به مؤدیان است و مرجعی برای مؤدیان در انجام اقدامات مالیاتی و اتخاذ تصمیمات مالیاتی در رابطه با اجرای دقیق تعهدات خود می باشد. تئوری اسناد بیان می کند که افراد رفتار دیگران را مشاهده می کنند که سعی می کنند قضاوت کنند که آیا رفتار ناشی از عوامل بیرونی است یا عوامل داخلی. عوامل بیرونی ناشی از شرایط یا موقعیت های خود جامعه است. در حالی که عوامل درونی از درون خود جامعه می آید. سواد مالیاتی از عوامل خارجی ناشی می شود زیرا یک موقعیت یا شرایط محیطی است که خود جامعه را تشویق می کند تا در مورد حقوق و تعهدات مالیاتی خود اطلاعات و آگاهی بیشتری کسب کند.
مارینا بورنمن، ماریان واسرمن ^۳ (۲۰۲۰)	در خصوص چارچوب سواد مالیاتی: سواد با استفاده از مفاهیم بنیادی از ادبیات "سواد" و با تکیه بر نظریه های ثابت شده در حوزه سواد مالی، مفهوم سواد مالیاتی به عنوان یک چارچوب ۳ عنصری ارائه می شود. درک این موضوع که سواد مالیاتی فرآیند "معناسازی" از تعامل بین آگاهی مالیاتی و دانش زمینه ای است. این چارچوب سه عنصر سواد مالیاتی، ۱- آگاهی مالیاتی ۲- دانش و مهارت های زمینه ای ۳- معنای تصمیم گیری یا تصمیم گیری آگاهانه را نمایش می دهد.
چکوفسکی ^۴ (۲۰۱۸)	تعریف مفهومی سواد مالیاتی را از دریچه آموزش اقتصاد بررسی می کند. بر اساس مبانی نظری آموزش اقتصاد، چکوفسکی سواد مالیاتی را به عنوان دانش مالیاتی عمومی در سطح اجتماعی و فردی، علاقه به مسائل مربوط به مالیات، و یک نگرش، در کنار یک رفتار مطابقت مالیاتی مرتبط تعریف می کند. او توصیف جامع تری از آنچه که باید

1. Bernadene de Clercq & Carmela Aprea

2. Ventje Jeffry Kuhuparuw et al

3. Marina Bornman and Marianne Wassermann

4. Cechovsky

<p>تحت «دانش مالیات عمومی» در کشور، ارائه می دهد. بر انواع مختلف دانش و فرآیندهای شناختی مختلف است. بنابراین، دانش مالیاتی عمومی نه تنها دانش واقعی بلکه شامل ابعاد دانش پیچیده تر (دانش اساس طبقه بندی برای یادگیری، آموزش و ارزیابی توسط اندرسون و کراتوول^۱، (۲۰۰۱) که بر اساس کاربلوم (۱۹۷۲) است، دانش مالیات عمومی شامل واقعی، مفهومی و رویه ای) و فرآیندهای شناختی (به خاطر سپردن، درک، به کارگیری، تجزیه و تحلیل و ارزیابی) است. علاوه بر این، از محتوای مرتبط با مالیات تشکیل شده است. در حالی که محتوا بر سطح عمومی مالیات متمرکز است (به عنوان مثال، عملکرد مالیات)، همچنین بر سطح فردی تمرکز دارد. او ابتدا مفاهیم محوری خاصی مانند سواد اقتصادی، آموزش اقتصاد، شایستگی دهد که شامل بعد شناختی، علاقه به موضوع مورد نظر و نگرش نسبت به موضوع است. اوسپس به بررسی شواهد تجربی در مورد سواد مالیاتی، دانش اقتصادی، سواد مالی و سواد مالیاتی را بررسی می کند. دوم، او پیشینه ای نظری در مورد ترکیب یک ابزار اندازه گیری ممکن برای سواد مالیاتی ارائه می کند. او در بررسی خود، سواد مالیاتی را برای اهداف پروژه خود به عنوان "دانش مالیاتی عمومی در مورد فرد و جامعه، از جمله تحولات اخیر" تعریف می کند. علاقه به مسائل مربوط به مالیات؛ یک نگرش؛ و رفتار انطباق مالیاتی مربوطه. سپس او ابزار جامعی را برای اندازه گیری اجزای مختلف تنظیم می کند. بنابراین چکوفسکی به دانش فنی مورد نیاز برای در نظر گرفتن سواد مالیاتی توجه دارد.</p>	
<p>سواد مالیاتی، یک اصطلاح عمومی است که برای مجموعه ای از مهارت ها در کسب دانش از طریق خواندن، صحبت کردن، گوش دادن و بحث کردن بسیار رایج است. از نظر مالیاتی می توان گفت که سواد مالیاتی عبارت است از توانایی مؤدیان برای کسب تعدادی از دانش مالیاتی از جمله درک مفهوم معین، نظریه، اصل و رویه مالیاتی در تسویه تعهدات مالیاتی. همچنین آگاهی مالیات دهندگان یعنی تمایل آن ها به انجام تعهدات مالیاتی خود است، که این تمایل شامل تمایل به تامین بودجه در اجرای وظایف دولت از طریق پرداخت مالیات است. آگاهی مؤدیان، جلوه ای از تسویه تعهدات مالیاتی است تا بتوانند مؤدیان را به پرداخت مالیات و ارائه گزارشات مالیاتی بر اساس قوانین تشویق کنند</p>	<p>ستیان و همکاران^۲، (۲۰۱۸)</p>
<p>سواد مالیاتی مفهوم جدیدی است که بر اساس برنامه های کاربردی کشورهای توسعه یافته پایه گذاری شده است. سواد مالیاتی را می توان به عنوان درک افراد از قوانین مالیاتی مربوط به بدهی مالیاتی، انجام تعهدات مالیاتی خود و ارزیابی خطرات احتمالی مالیاتی که به طور مستقل در محیط مالی خود روی می دهد تعریف کرد</p>	<p>(سورلجه، ۲۰۱۵)</p>
<p>سواد مالیاتی را با دانش و مهارت های لازم برای مطابقت با مالیات برابر می داند. او سواد مالیاتی را به عنوان "توانایی یک فرد برای درک مفاهیم مالیات شخصی و به کارگیری این مفاهیم برای محاسبه بدهی مالیاتی و ارائه اظهارنامه مالیاتی به طور مستقل" تعریف می کند.</p>	<p>بوشان^۳ (۲۰۱۴)</p>
<p>یکی از مؤلفه های مهم برنامه ریزی مالی مدیریت مالیات است. مدیریت مالیات به توانایی پرداخت کنندگان مالیات در مورد مسائل مالیات شخصی مانند محاسبه بدهی مالیاتی، پس انداز مالیاتی، پرداخت به موقع مالیات و تسلیم به موقع اظهارنامه مالیاتی اشاره دارد. به منظور رسیدگی به مسائل مربوط به مدیریت مالیاتی، مالیات دهندگان باید از مفاهیم اساسی مالیات شخصی دانش و آگاهی لازم را داشته باشند. در این زمینه سواد مالیاتی یک فرد نقش مهمی ایفا می کند. سواد مالیاتی ممکن است به عنوان دانشی تعریف شود که یک فرد باید برای مدیریت مؤثر مسائل مربوط به مالیات شخصی داشته باشد</p>	<p>پانیت بهوشان و یاجولامدوری^۴، (۲۰۱۳)</p>
<p>از نظر مفهومی، سواد مالیاتی را می توان در دو بعد مشاهده کرد: ۱- درک (دانش مالیاتی) ۲- استفاده (کاربرد). از این رو داشتن دانش مالیاتی به این معنا نیست که دانش، به عنوان سواد، هم دانش و هم کاربرد را شامل شود.</p>	<p>هیوستون^۵ (۲۰۰۹)</p>
<p>تعریف مفهومی سواد مالی</p>	<p>نام پژوهشگر</p>

1. Anderson, L W & Krathwohl,

2. Setiyani et al

3. Buushan

4. Puneet Bhushan, Yajulu Medury

5. Hyiston

سواد مالی از نظ مفهومی شامل تعاریف جامدی چون دانش مفاهیم مالی، قابلیت تبادل اطلاعات مالی، استعداد مدیریت مالیه شخصی، مهارت در اتخاذ تصمیمات مالی مناسب و اعتماد به نفس در برنامه ریزی موثر برای نیازهای مالی آتی است.	فراکزک و کلیمونتربیکز ^۱ ، ۲۰۱۵
سواد مالی یعنی قابلیت استفاده از دانش و مهارت ها در جهت مدیریت موثر منابع مالی به منظور داشتن یک زندگی مالی سالم.	لوزاردی ^۲ ، ۲۰۰۸
سواد مالی یعنی ترکیبی از ادراک مصرف کننده، سرمایه گذار از محصولات و مفاهیم مالی و قابلیت و اعتماد به نفس آن ها در شناسایی و مقابله با ریسک ها و فرصت های مالی جهت اتخاذ تصمیمات آگاهانه برای شناسایی بهترین محل دریافت مشاوره و نیز اتخاذ سایر اقدامات موثر جهت بهبود سلامت مالی فرد.	OECD، ۲۰۰۵

با عنایت به اینکه در خصوص سواد مالیاتی در داخل کشور تا کنون پژوهشی صورت نگرفته است، لذا پیشینه پژوهش فقط شامل مطالعات خارجی می باشد.

جدول ۲. پیشینه پژوهش های صورت گرفته در خصوص سواد مالیاتی و سواد مالی

نام پژوهشگر	نتایج بدست آمده از پژوهش های سواد مالیاتی
تری ویدیاستوتی نینگسیه ^۳ ، (۲۰۲۴)	در پژوهشی با عنوان " تأثیر سواد مالیاتی بر تمکین مالیاتی با جرائم مالیاتی به عنوان یک متغیر تعدیل کننده " نتایج این مقاله نشان می دهد که متغیر سواد مالیاتی می تواند رابطه مثبت و تأثیر معناداری بر تمکین مالیاتی داشته باشد. همچنین این نتایج نشان می دهد که درک خوب از افزایش سواد مالیاتی می تواند مردم را از اهمیت مالیات، مزایای آن برای عموم مردم، آگاه کند.
ماریا روزا اینتانساریل و سوپرامونو ^۴ ، (۲۰۲۲)	در پژوهشی با عنوان " تأثیر سواد مالیاتی بر تمکین مالیات، نقش تعدیل کننده میهن پرستی "، نتایج نشان داد که سواد مالیاتی به طور قابل توجهی بر تمکین مالیات دهندگان شرکتهای خرد، کوچک و متوسط در کشور اندونزی تأثیر می گذارد. سپس میهن پرستی در حد نسبتاً قابل توجهی ثابت می شود و با سواد مالیاتی در تمکین مالیاتی رابطه معناداری دارد.
ابوسلیدزه ^۵ ، (۲۰۲۰)	در پژوهشی با عنوان " ارتباط سواد مالیاتی بر ارتباطات و منافع اجتماعی "، وی بهینه بودن سیاست مالیاتی را بر اساس تحلیل مقایسه ای مالیات بر درآمد در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه بررسی می کند. او بیان می کند که " ایده اصلی مالیات بر درآمد باید توزیع بهینه سواد مالیاتی بر اساس تعریف مستقیم درآمد مالیات دهندگان یا مالیات دهندگان مترقی باشد " نویسنده بار مالیاتی را در میان مالیات دهندگان بررسی می کند و سواد مالیاتی را نتیجه توزیع عادلانه بار مالیاتی می داند که بیانگر ارزش اجتماعی مالیات می باشد. وی نتیجه گرفت سواد مالیاتی با منافع اجتماعی ارتباط معنی داری دارد.
لیون و کاتلین ^۶ ، (۲۰۲۰)	در پژوهشی رابطه بین سواد مالیاتی و سواد مالی را بررسی کردند. آن ها با استفاده از ابزار سنجش سواد مالیاتی متشکل از هشت سوال، درک مصرف کنندگان از مفاهیم قانون مالیاتی را که برای تصمیم گیری های مهم در زندگی روزمره آن ها قابل اعمال است، اندازه گیری کردند. نتایج این مطالعه نشان داد سواد مالی رابطه مستقیم و تأثیر معنی داری بر سواد مالیاتی دارد.
ماچوا، شبین و کوتنا ^۷ ، (۲۰۱۹)	در پژوهشی با عنوان " بررسی میزان سواد مالیاتی در میان نسل های (Y و Z) " نتایج بیانگر تفاوت اختلاف معنی دار در سواد مالیاتی این دو نسل می باشد. آن ها بررسی خود را روی آگاهی مالیات دهندگان اسلوواکی از نرخ مالیات با

1. Fraczek, B., & Klimontowicz, M.

2. Lusardi

3. Tri Widayastuti Ningsih

4. Maria Rosa Intansari & Supramono

5. Abuselidze

6. Lyon, E & Catlin, J R

7. Machova, Šeben & Kútna

<p>طرح سوال هایی در خصوص دانش سیستم مالیاتی (مالیات های مستقیم در مقابل غیر مستقیم، نرخ های متمایز مالیاتی بین شرکت ها، مالیاتهای محلی، تاریخ های ارسال گزارشات مالی، تأثیر افزایش مالیات سوخت بر عوارض مالیاتی، مالیات محصولات دخانی و معافیت های مالیاتی) متمرکز کرده اند. همچنین به بررسی اطلاعاتی در خصوص میزان رضایت پاسخ دهندگان از روند اظهارنامه های مالیاتی، کمک رسانی کارکنان، سامانه اطلاعات الکترونیکی، تفسیر اسناد و ساعات کاری ادارات مالیاتی پرداختند. نتایج این مطالعه نشان داد موارد مطروحه در سواد مالیاتی تأثیر گذار می باشد.</p>	
<p>در پژوهشی با عنوان " رابطه بین سواد مالیاتی و رعایت مالیات " را بررسی کردند. نتایج مطالعه بیان می کند سواد مالیاتی رابطه معنی داری با رعایت مالیاتی دارد. آن ها سواد مالیاتی را به عنوان توانایی مؤدیان مالیات برای درک حقوق و تعهدات خود، استفاده از دانش و مهارت های مالیاتی خود به منظور پرکردن صحیح اظهارنامه مالیاتی و پیروی از قوانین مالیاتی موجود تعریف می کنند. نویسندگان بیان می کنند که سواد مالیاتی " به دانش مالیاتی متعلق به مالیات دهندگان مرتبط است که شامل اطلاعات مربوط به تعهدات مالیاتی است ". به عنوان مثال، هزینه های مالی، مالیات، مشارکت های اجباری و نحوه عملکرد مکانیسم جمع آوری و توزیع مجدد مالیات است.</p>	<p>نیچیتا و همکارانش^۱، (۲۰۱۹)</p>
<p>در رویکردی آینده گرا، معنای سواد مالیاتی و انطباق مالیاتی را در زمینه اقتصاد دیجیتال بررسی کردند. آن ها استفاده از دانش و مهارت ها و به دست آوردن اعتماد به نفس برای آگاهی و درک عواملی که بر تصمیم مالیاتی افراد و پیامدهای مالیاتی این تصمیم ها برای انتخاب و تصمیم گیری آگاهانه باتوجه به معاملات مختلف در مسائل مالیاتی پیچیده را مورد بررسی قرار دادند. به گفته نویسندگان، سواد مالیاتی دارای سه عنصر متمایز است، یعنی آگاهی مالیاتی، دانش زمینه ای و تصمیم گیری آگاهانه. آن ها بر دانش فنی مورد نیاز برای انجام محاسبه بدهی مالیاتی و مطابقت با قوانین مالیاتی تمرکز می کنند.</p>	<p>بورنمن و واسرمن^۲، (۲۰۱۸)</p>
<p>در پژوهشی تحت عنوان " ارزیابی سواد مالیاتی دانشجویان مقطع کارشناسی " که در دانشگاهی در پراگ ثبت نام کرده اند، تمرکز می کنند. آن ها سطح سواد مالیاتی دانشجویانی را که قبلاً دوره های مالیاتی را گذرانده اند با دانشجویانی که قبلاً در معرض دوره های مالیاتی قرار نداشتند مقایسه می کنند. آن ها تعریفی از سواد مالیاتی ارائه نمی دهند، اما این مفهوم را با دو پرسشنامه، یکی در مورد مالیات بر درآمد شخصی و دیگری در مورد مالیات بر ارزش افزوده اندازه گیری می کنند. اساس کار آن ها برای انتخاب سؤالات، بررسی دانشی بود که دانشجویان از طریق آموزش رسمی به دست آورده بودند و همچنین توانایی دانشجویان برای به کارگیری آن دانش با استفاده از ارزیابی عملی بود. نتایج این مطالعه نشان داد سواد مالیاتی رابطه معنی داری با آموزش مالیاتی دارد.</p>	<p>موچکوا و ویتک^۳ (۲۰۱۸)،</p>
<p>آن ها رویکرد کمی متفاوت در اندازه گیری سواد مالیاتی خود دارند. در اکثر مطالعات مورد بحث، سطوح سواد مالیاتی مالیات دهندگان مورد ارزیابی قرار گرفت، اما ایشان سطوح سواد مالیاتی دانشجویان ثبت نام شده در دانشکده مدیریت بازرگانی در کاروینا، جمهوری چک را ارزیابی کردند. سواد توسط سؤالاتی در مورد مالیات بر درآمد شخصی، نرخ های مالیات، کمک هزینه مالیاتی و اعتبارات مالیاتی تعیین می شود. آن ها همچنین اقدام به اندازه گیری مالیات بر مصرف، با تمرکز بر دانش عمومی در مورد محصولات منتخب و نرخ های مالیاتی نمودند. آن ها یک چارچوب مفهومی ارائه نکردند، اما به نظر می رسد که سؤالات آن ها دانش مالیاتی قانون گذاری را می سنجد. نتایج این مطالعه نشان داد سواد مالیاتی رابطه معنی داری با درآمد شخصی، نرخ های مالیاتی، کمک هزینه مالیاتی و اعتبارات مالیاتی دارد.</p>	<p>بلچووا و سوبوتوویچووا^۴، (۲۰۱۶)</p>
<p>در پژوهشی با عنوان " تعیین (اندازه گیری) سواد مالیاتی حقوق بگیران " جامعه آماری این پژوهش ۵۱۶ نفر حقوق بگیر در کشور هند می باشد. این پژوهش ۲ هدف اصلی را دنبال می نماید، (۱) تعیین سطح سواد مالیاتی افراد حقوق بگیر (۲) پی بردن به رابطه بین سواد مالیاتی و عوامل مختلف جمعیتی و اجتماعی-اقتصادی.</p>	<p>پانیت بهوشان و یاجولامدوری^۵ (۲۰۱۳)</p>

1. Nichita et al

2. Bornman & Wassermann

3. Michekava & Vitek

4. Sobotovičová & Blechová

5. Puneet Bhushan & Yajulu Medury

<p>نتایج این پژوهش به شرح زیر است: ۱- سطح سواد مالیاتی تحت تاثیر جنسیت افراد می باشد به گونه ای که سواد مالیاتی مردان بیشتر از سواد مالیاتی زنان است. ۲- سطح سواد مالیاتی تحت تاثیر سن افراد می باشد و افرادی که سن بالاتری دارند، سواد مالیاتی بالاتری نیز دارند. ۳- بین سطح سواد مالیاتی و سطح تحصیلات همبستگی وجود دارد به طوری که افرادی که تحصیلات بالاتری دارند، از سطح سواد مالیاتی بالاتری نیز برخوردار هستند. ۴- بین سطح سواد مالیاتی و سطح درآمد افراد رابطه وجود دارد، هر چه سطح درآمد افراد بیشتر باشد، سطح سواد مالیاتی آن ها نیز بالاتر خواهد بود. ۵- بین سطح سواد مالیاتی و ماهیت اشتغال (شاغل در دستگاه های دولتی و شاغل در بخش های خصوصی و غیر دولتی) افراد رابطه وجود دارد، افرادی که در بخش های غیر دولتی و خصوصی فعالیت می کنند، از سطح سواد مالیاتی بالاتری برخوردار هستند. ۶- بین سطح سواد مالیاتی و محل اشتغال افراد (محل اشتغال در شهر باشد یا روستا) رابطه وجود دارد، افرادی که در شهر اشتغال دارند، از سطح سواد مالیاتی بالاتری برخوردار هستند. ۷- بین سطح سواد مالیاتی و منطقه جغرافیایی رابطه ای وجود ندارد.</p>	
<p>پژوهش های داخلی صورت گرفته در خصوص سواد مالی</p>	<p>نام پژوهشگر</p>
<p>در پژوهشی با عنوان " ارزیابی سواد مالی مدیران " اقدام به اندازه گیری سواد مالی مدیران نمود. نتایج این مطالعه بیان می کند مدیران ایرانی فاقد سواد مالی کافی هستند. همچنین نتایج نشان داد سواد مالی مدیران با ویژگی های جمعیت شناختی و نوع صنعت فعالیت مدیر رابطه معنی داری ندارد. ولیکن سواد مالی با تجربه کاری، اندازه شرکت، آموزش و شرکت در کلاس های مالی، نوع فعالیت اصلی شرکت و سطح تحصیلات رابطه معنی داری دارد.</p>	<p>ابوسعیدی و همکاران، (۱۴۰۰)</p>
<p>در پژوهشی با عنوان " تاثیر مسئولیت اجتماعی بر سواد مالی و نگرش نسبت به پول با رفاه مالی " ۳۹۸ نفر از مدیران، کارشناسان و دانشجویان ساکن شهر تهران را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج نشان داد متغیر مسئولیت اجتماعی اثر گذار بین بین رابطه سواد مالی و نگرش نسبت به پول بر رفاه مالی است.</p>	<p>پیرایش راد و همکاران، (۱۴۰۲)</p>

1-2 لزوم شناسایی و سنجش سواد مالیاتی مدیران

بوکدادی و همکاران^۱ (۲۰۲۰)، معتقد هستند آگاهی مدیران از مفاهیم مالی و توانایی استفاده و مهارت های مرتبط با آن باعث می شود مدیران تصمیمات تجاری مناسبی اتخاذ نمایند که این امر بر تداوم و موفقیت در کسب و کار تاثیر می گذارد. بنابراین، شناسایی و سنجش سواد مالیاتی مدیران حائز اهمیت می باشد. کیرچلر و وال^۲ (۲۰۰۸)، نشان می دهند که میزان رعایت مالیات در یک جامعه تحت تاثیر دو عامل است: ۱) قدرت ۲) اعتماد به مقامات مالیاتی. با این حال، هر دو مفهوم متأثر از ادراکات فردی مالیات دهندگان است. قدرت را می توان به عنوان درک مقامات مالیاتی به عنوان نهادی که مالیات دهندگان را کنترل و مجازات می کند، توصیف کرد. بنابراین، درک قدرت بالا منجر به رعایت اجباری مالیات می شود. ولی در مقابل، اعتماد به مقامات مالیاتی از بین می رود. همراه با ارزیابی مثبت از مقامات مالیاتی و بهبود وضعیت مالیات برای شهروندان، سطح بالایی از اعتماد با نگرش مطابقت دوطرفه همراه است. فقدان هر دو عناصر منجر به یک دور باطل از بی اعتمادی و عدم مشروعیت مقام مالیاتی می شود که می تواند منجر به نگرانی عدم رعایت مالیاتی شود. مشخص شد که داشتن دانش و سواد گسترده و بالا در خصوص مالیات، با اعتماد رابطه مثبت دارد، در حالی که دانش و سواد کم با اعتماد کم ارتباط دارد (کیرچلر و وال، ۲۰۰۸). بنابراین فرض می شود که دانش و سواد مربوط به نگرش ها است و رفتارها مربوط به رعایت مالیات است. این امر با مطالعات متعددی در زمینه دانش و سواد مالیاتی و رعایت مالیاتی در بین گروه های مختلف هدف نیز تأیید می شود (دجاوادی و فهر^۳، ۲۰۱۳) و (اریکسن و فالان^۴، ۱۹۹۶).

1. Buchdadi
2. kirchler & wahl
3. Djawadi & Fahr
4. Eriksen & Fallan

بر اساس تحقیقات صورت گرفته توسط (OECD¹، ۲۰۲۱) سواد مالیاتی از ۳ منظر قابل بررسی می باشد، الف) دانش ب) مهارت‌ها (ج) ارزش ها و نگرش ها.

الف) دانش از ۴ زیر مجموعه تشکیل شده است: ۱) دانش انضباطی، ۲) دانش میان رشته ای، ۳) دانش شناختی و معرفتی، ۴) دانش رویه ای.

دانش انضباطی: یعنی دانش خاص قانون گذاری مربوط به قوانین مالیاتی و مالیات بر درآمد. به طوری که افراد دارای سواد مالیاتی باید به اندازه کافی در این خصوص دانش و آگاهی داشته باشند. دانش انضباطی به طور کلی عبارت است از: درک مفاهیم اصلی مالیات (به عنوان مثال درآمد مشمول مالیات، پاداش و ...)، آگاهی از مجازات های مختلف و مسئولیت های خود، دانش کلی در مورد مالیات بر مصرف (مثلاً توانایی محاسبه مالیات بر ارزش افزوده قابل پرداخت در یک معامله)، دانش کلی در مورد مالیات های زیست محیطی و قابلیت محاسبه بدهی مالیاتی خود.

دانش بین رشته ای یعنی توانایی مالی: توانایی مدیریت امور مالی خود، از جمله استفاده از خدمات مالی برای اجرای دریافت ها و پرداخت ها و شناسایی روابط متقابل سواد مالی و سواد مالیاتی.

دانش معرفتی یا دانش شناختی: دانش فکر کردن در امور و تصمیمات، به طور کلی دانش معرفتی بیان می کند چگونه مانند یک کارشناس مالیاتی فکر کنیم. دانش معرفتی شامل: تصورات در مورد مشکلات اصلی در نظام مالیاتی توانایی شناسایی ریسک های احتمالی در محیط مالی، داشتن دانش نظری مالیاتی لازم برای حل عملی یک مشکل مالیاتی.

دانش رویه ای: دانش رویه ای در مورد چگونگی و زمان ارائه اظهارنامه مالیاتی از طریق رابط های کاربری مختلف که سازمان مالیاتی ارائه می دهد مورد نیاز است که شامل: درک اینکه چه زمانی و چه اطلاعاتی باید ارائه شود، نحوه اطمینان از به روز ماندن اطلاعات شخصی (مانند تغییر آدرس)، توانایی تکمیل صحیح اظهارنامه مالیاتی باشد، توانایی پرداخت هرگونه مالیات معوق در زمان مقرر.

ب) مهارت ها شامل ۳ بخش می باشد: ۱) مهارت های شناختی و فراشناختی ۲) مهارت های احساسی (هیجانی) و اجتماعی ۳) مهارت های فیزیکی و عملی.

مهارت های شناختی عبارت است از: تفکر انتقادی و مهارت حل مسئله، شناخت عوامل مرتبط با تصمیم مالیاتی، درک پیامدهای مالیاتی تصمیمات اتخاذ شده. مهارت های عاطفی و احساسی یعنی داشتن اعتماد به نفس جهت انجام امور مالیاتی خود.

ج) ارزش ها و نگرش ها شامل: ارزش های شخصی یا فردی و ارزش های اجتماعی.

ارزش های فردی یعنی: یادگیری مادام العمر / کنجکاوی، علاقه مند به یادگیری در مورد مالیات، داشتن انگیزه لازم برای به روز بودن. ارزش های اجتماعی شامل: درک اهمیت مالیات، دانستن انتظارات مالیات دهندگان از دولت و اینکه نقش دولت در مراقبت از شهروندان چیست، ارزش قائل شدن به بخشی از یک جامعه و تمایل به انجام کار درست.

سواد مالیاتی، یک اصطلاح عمومی است که برای مجموعه ای از مهارت ها در کسب دانش از طریق خواندن، صحبت کردن، گوش دادن و بحث کردن بسیار رایج است. از نظر مالیاتی می توان گفت که سواد مالیاتی عبارت است از توانایی مؤدیان برای کسب تعدادی از دانش مالیاتی از جمله درک مفهوم معین، نظریه، اصل و رویه مالیاتی در تسویه تعهدات مالیاتی. همچنین آگاهی مالیات دهندگان یعنی تمایل آن ها به انجام تعهدات مالیاتی خود است، که این تمایل شامل تمایل به تامین بودجه در اجرای وظایف دولت از طریق

¹ . Organisation for Economic Co-operation and Development

پرداخت مالیات است. آگاهی مؤدیان، جلوه ای از تسویه تعهدات مالیاتی است تا بتوانند مؤدیان را به پرداخت مالیات و ارائه گزارشات مالیاتی بر اساس قوانین تشویق کنند (ستیان و همکاران^۱، ۲۰۱۸).

به گفته هیوستون^۲ (۲۰۰۹)، از نظر مفهومی، سواد مالیاتی را می توان در دو بعد مشاهده کرد: (۱) درک (دانش مالیاتی) (۲) استفاده (کاربرد). از این رو داشتن سواد مالیاتی به این معنا نیست که دانش، به عنوان سواد، هم دانش و هم کاربرد را شامل شود. با توجه به مطالب ارائه شده در این بخش و مبتنی بر مبانی نظری، در ادامه ابتدا سوال های مرتبط با بخش کیفی پژوهش با هدف شناسایی ابعاد و مؤلفه های سواد مالیاتی مدیران شرکتهای انجام شده، مطرح و سپس با توجه به هدف بخش کمی پژوهش و مبانی ذکر شده، فرضیه های پژوهش مطرح می گردد.

سوالات بخش کیفی پژوهش: الف) حوزه های (مؤلفه های) سواد مالیاتی مدیران کدامند؟ ب) ابزار مناسب جهت اندازه گیری سواد مالیاتی مدیران چیست؟

فرضیه های بخش کمی پژوهش:

فرضیه اول؛ مدیران ایرانی از نظر مالیاتی با سواد هستند.

فرضیه دوم؛ بین ویژگی های جمعیت شناختی مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنا داری وجود دارد.

فرضیه سوم؛ بین سطح تحصیلات مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنا داری وجود دارد.

فرضیه چهارم؛ بین تجربه و سابقه مدیریت مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنا داری وجود دارد.

فرضیه پنجم؛ بین گذراندن دوره های مالیاتی و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی رابطه معنا داری وجود دارد.

فرضیه ششم؛ بین اندازه شرکت و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی آن، رابطه معنا داری وجود دارد.

فرضیه هفتم؛ بین نوع صنعت فعالیت شرکت و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی آن، رابطه معنا داری وجود دارد.

فرضیه هشتم؛ بین نوع فعالیت اصلی شرکت و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی آن، رابطه معنا داری وجود دارد.

۳) روش شناسی پژوهش: پژوهش حاضر در دو مرحله انجام می شود، مرحله اول پژوهش، به لحاظ جهت گیری، بنیادی است، زیرا به دنبال یافتن حوزه ها و مؤلفه های مؤثر در شکل گیری سواد مالیاتی مدیران می باشد و از سوی دیگر کاربردی است زیرا به صورت کاربردی می توان با به کارگیری این مؤلفه ها، سواد مالیاتی مدیران را مورد ارزیابی قرار داد، بدین لحاظ در مرحله اول پس از شناسایی مؤلفه های مؤثر در شکل گیری سواد مالیاتی مدیران به تدوین پرسشنامه بومی و استاندارد پرداخته می شود، لذا روش پژوهش کیفی مورد استفاده قرار می گیرد. هدف از انجام این پژوهش اکتشافی است زیرا مسأله ای را مورد توجه قرار می دهد که قبلاً به این صورت و در این سطح به آن پرداخته نشده است. محیط پژوهش، میدانی می باشد، زیرا به توصیف صرف نمی پردازد. گردآوری داده ها از طریق مصاحبه با خبرگان مالی و مالیاتی انجام گرفته است. در مرحله بعدی، به دلیل اندازه گیری سواد مالیاتی مدیران، پژوهش از نوع کمی و هدف آن توصیفی با استفاده از پیمایش می باشد و محیط آن، میدانی و شیوه گردآوری داده ها از طریق پرسشنامه و از بعد تجزیه و تحلیل داده ها نیز پژوهش حاضر از نوع همبستگی تلقی می شود.

۳-۱) جامعه آماری، روش نمونه گیری و حجم نمونه: نظر به این که پژوهش حاضر به دو روش کیفی و کمی انجام می پذیرد، شامل دو نمونه آماری مجزا، خبرگان مالی و مالیاتی در بخش کیفی و مدیران ایرانی (مدیر عامل و اعضای هیئت مدیره شرکتهای) در بخش کمی، به شرح زیر می باشد:

^۱ . Setiyani et al

^۲ . Huston

۳-۱-۱) خبرگان مالی: به طور معمول، نمونه افراد از میان کسانی انتخاب می شود که یا ارتباط خاصی با موضوع پژوهش دارند یا دارای عقاید ویژه ای هستند (سپاسگر شهری و منوچهری، ۱۳۹۳). با توجه به موضوع مطالعه حاضر، خبرگان مالی و مالیاتی به دلیل داشتن تجربه در حرفه و ارائه مشاوره مالی و مالیاتی به مدیران، بیشترین ارتباط را از لحاظ مالی با آن ها داشته و تجربیات ارزنده و عقاید ویژه ای را در زمینه سواد مالیاتی مدیران در اختیار دارند. در پژوهش یعقوب نژاد و همکاران (۱۳۹۰) و همچنین پژوهش ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰)، برای ارائه الگو جهت سنجش سواد مالی عمومی با روش دلفی فازی از نظرات خبرگان مالی استفاده شده است. بنابراین برای جامعه آماری خبرگانی انتخاب شدند که؛ ۱) دارای مدرک دکتری در رشته حسابداری و مالی بوده و عضو هیئت علمی دانشگاه با مرتبه استادیار و بالاتر باشند. ۲) سابقه تجربه در ارائه خدمات مالی و مشاوره مالی و اقتصادی به شرکت ها، حداقل به مدت ۱۰ سال را داشته باشند. ۳) کارشناسان و خبرگان مالیاتی با سابقه کار بالای ۱۵ سال در سازمان امور مالیاتی کشور. تعداد خبرگان مالی در این پژوهش جمعاً ۱۳ نفر می باشد (جدول پیوست). مک کئون و توماس^۱ در صورتی که هدف از مصاحبه، اکتشاف و توصیف عقاید و نگرش های مصاحبه شوندگان باشد، با توجه به زمان و منابع قابل دسترس، تعداد (۱۰ ± ۱۵) نمونه برای انجام مصاحبه کافی خواهد بود (سپاسگر شهری و منوچهری، ۱۳۹۳).

۳-۱-۲) مدیران ایرانی: جامعه آماری بخش کمی پژوهش کلیه مدیران ایرانی (مدیر عامل و اعضای هیئت مدیره شرکت های غیردولتی) می باشند که جامعه نامحدود محسوب شده و قابل شمارش نمی باشند. لذا با استفاده از فرمول کوکران با سطح اطمینان ۱/۹۶ حجم نمونه عدد ۳۸۴ تعیین گردید.

حال با عنایت به اینکه سطح درآمد، نوع صنعت و حوزه فعالیت مدیران در میزان سواد مالیاتی آنان بر اساس جغرافیای محل فعالیت مدیران متفاوت خواهد بود؛ نمونه گیری به صورت خوشه ای صورت پذیرفته و از بین استانها، ۴ استان با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی، انتخاب و پرسشنامه از طریق اینترنت در اختیار آنان قرار داده شده است. در مجموع تعداد (۴۰۰) پرسشنامه برای مدیران ایرانی ارسال شد که تعداد (۳۶۷) پرسشنامه کامل دریافت گردید. به منظور تحلیل روابط بین متغیرها در نرم افزار SPSS تغذیه شد.

جدول ۳. خلاصه نتایج توصیفی مدیران ایرانی (نمونه آماری)

متغیر	دامنه	فراوانی	درصد فراوانی
سن	زیر ۳۰ سال	۱۳	۳.۵۴۲۳۳۴۳
	۳۱ تا ۴۰ سال	۴۸	۱۳.۰۷۹۰۱۹
	۴۱ تا ۵۰ سال	۱۲۶	۳۴.۳۲۲۴۲۵
	۵۱ تا ۶۰ سال	۱۵۰	۴۰.۸۷۱۹۳۵
	بیش از ۶۱ سال	۳۰	۸.۱۷۴۳۸۶
جنسیت	مرد	۲۴۵	۶۶.۷۵۷۴۹۳
	زن	۱۲۲	۳۳.۲۴۲۵۰۷
وضعیت تأهل	مجرد	۱۱۵	۳۱.۳۳۵۱۵
	متاهل	۲۵۲	۶۸.۶۶۴۸۵
تحصیلات	زیر دیپلم	۱۵	۴.۰۸۷۱۹۳۵
	دیپلم	۴۱	۱۱.۱۷۱۶۶۲
	کاردانی و کارشناسی	۸۷	۲۳.۷۰۵۷۲۲
	کارشناسی ارشد	۱۸۷	۵۰.۹۵۳۶۷۸

¹ . Mckeown & Thomas

۱۰۰۰۸۱۷۴۴	۳۷	دکتری	
۳۴.۳۳۳۴۲۵	۱۲۶	بازرگانی	نوع فعالیت
۲۸.۰۶۵۳۹۵	۱۰۳	خدماتی	
۳۷.۶۰۲۱۸	۱۳۸	تولیدی	
۱۴.۹۸۶۳۷۶	۵۵	کمتر از ۵ سال	سابقه مدیریت
۲۰.۱۶۳۴۸۸	۷۴	بین ۶ تا ۱۰ سال	
۳۳.۲۴۲۵۰۷	۱۲۲	بین ۱۱ تا ۱۵ سال	
۳۱.۶۰۷۶۳۹	۱۱۶	بیش از ۱۵ سال	
۷.۲۵۶۹۴۸۲	۲۷	فناوری اطلاعات	نوع صنعت
۱۷.۴۳۸۶۹۲	۶۴	دارویی	
۸.۴۴۶۸۶۶۵	۳۱	مواد غذایی و کشاورزی	
۱۴.۱۶۸۹۳۷	۵۲	صادرات و واردات	
۸.۱۷۴۳۸۶۹	۳۰	استخراج مواد معدنی	
۱۰.۶۲۶۷۰۱۲	۳۹	فلزات	
۱۸.۵۲۸۶۱	۶۸	راه و ساختمان	
۱۵.۲۵۸۸۵۶	۵۶	تاسیسات و تجهیزات	
۴۸.۵۰۱۳۶۲	۱۷۸	کمتر از ۳۰ نفر	اندازه شرکت
۳۱.۶۰۷۶۳۹	۱۱۶	بین ۳۰ تا ۱۰۰ نفر	
۱۹.۸۹۱۰۰۸	۷۳	بیش از ۱۰۰ نفر	
۵۰.۴۰۸۷۱۹	۱۸۵	بله	تجربه شرکت در کلاس های
۴۹.۵۹۱۲۳۱	۱۸۲	خیر	مالیاتی

۳-۲) روایی پرسشنامه: برای ارزیابی روایی پرسشنامه، از روش روایی محتوا (شاخص لاوشه) استفاده شده است. در این پژوهش دو نوع روایی شامل بررسی مشارکت کنندگان و ممیزی خارجی مورد بررسی قرار گرفته است. به منظور بررسی مشارکت کنندگان، داده های گردآوری شده، تحلیل ها، تفاسیر و نتیجه گیری ها به کمک فن دلفی به مشارکت کنندگان ارائه و از آنها خواسته شد تا در مورد صحت و اعتبار آن قضاوت کنند. در مورد ممیزی خارجی نیز سه متخصص خارجی (دو استاد راهنما و یک استاد مشاور) که در زمینه پژوهش صاحب نظر بودند، مورد بررسی قرار گرفت.

۳-۳) پایایی پرسشنامه یا قابلیت اعتماد: نتایج آزمون پایایی به سه روش: ضرایب آلفای کرونباخ، rho_A و پایایی مرکب در جدول (۱) نشان داده شده است. در مدل اندازه گیری، هماهنگی درونی مدل یا میزان پایایی، با محاسبه پایایی مرکب^۱ سنجیده می شود که این شاخص برای همه متغیرها از شاخص معیار (۰/۷) بزرگ تر شده است که بیانگر اعتبار مدل اندازه گیری است.

جدول ۴. نتایج آزمون پایایی پرسشنامه سواد مالیاتی

پرسشنامه	تعداد سوالات	آلفای کرونباخ	ضریب RHO	پایایی ترکیبی	نتیجه
سواد مالیاتی	۲۰	۰/۹۶	۰/۹۶۶	۰/۹۷۱	تایید می شود

1 . Composite reliability

۴) یافته های پژوهش: با عنایت به روش پژوهش مذکور، یافته های بخش کیفی و کمی به طور جداگانه بیان می شود.

۴-۱) یافته های بخش کیفی: در بخش کیفی این پژوهش با استفاده از مطالعات صورت گرفته روی قانون مالیات های مستقیم، قانون تجارت، استانداردهای حسابداری و پژوهش های انجام شده مرتبط با موضوع، و همچنین مصاحبه های متعدد با خبرگان در گام اول تعداد (۳۹) سوال چهار گزینه ای طرح گردید سپس با استفاده از شاخص لاوشه با طیف سه گزینه ای لیکرت (گویه ضروری است، گویه مفید است ولی ضروری نیست، گویه ضروری نیست) روایی محتوایی پرسشنامه مورد آزمون قرار گرفت و تعداد (۱۴) سوال که عدد بدست آمده از CVR آنها کوچکتر از (۰/۵۴) بود حذف گردید (جدول پیوست). در گام دوم از طریق تکنیک دلفی فازی (زمانی که اختلاف میانگین نظرات خبرگان درباره سوالات مطرح شده در پرسشنامه، طی دو مرحله متوالی دلفی فازی کمتر از (۰/۱۵) شود، اجرای دلفی متوقف و از سوالاتی که امتیاز خوب کسب کرده باشند یعنی میانگین امتیاز آنها تقریباً در محدوده عدد مثلی (۵،۷،۹) باشد سوالات نهایی انتخاب می شوند) طی دو مرحله نظرسنجی از (۱۳) نفر خبرگان، تعداد ۵ سوال حذف و تعداد (۲۰) سوال به عنوان پرسشنامه بومی و استاندارد سواد مالیاتی حاصل گردید (جدول پیوست). قسمت اول آن سوال های مرتبط با ویژگی های جمعیت شناختی، سطح تحصیلات، میزان تجربه مدیریت، گذراندن دوره های مالیاتی، نوع صنعت و زمینه فعالیت و قسمت دوم آن حاوی (۲۰) سوال مبتنی بر مؤلفه های سواد مالیاتی شناخته شده در این پژوهش می باشد. با توجه به منابع اطلاعاتی از قبیل قانون مالیات های مستقیم، قانون تجارت، اصول و استانداردهای پذیرفته شده حسابداری و پژوهش های صورت گرفته و همچنین مصاحبه با خبرگان و به کمک فن دلفی تعداد (۱۱) حوزه یا مؤلفه سواد مالیاتی شناسایی شد که عبارت است از: ۱) حوزه حقوق و دستمزد ۲) حوزه مالیات بر ارزش افزوده ۳) حوزه مربوط به گزارشات خرید، فروش و معاملات فصلی و سامانه مؤدیان ۴) حوزه املاک و مستغلات ۵) حوزه درآمد ۶) پولشویی و فرار مالیاتی ۷) معافیت های مالیاتی در حوزه درآمد ۸) فرآیند دادرسی مالیاتی و مراجع مربوطه ۹) جرائم مالیاتی عدم پرداخت به موقع بدهی مالیاتی ۱۰) آشنایی با استانداردهای حسابداری و شناخت و تحلیل صورتهای مالی ۱۱) آشنایی با فرآیند حسابرسی و تهیه گزارش حسابرسی مستقل.

۴-۲) یافته های بخش کمی: یکی از قضیه های مهم و کاربردی در نظریه آماری، «قضیه حد مرکزی» است. به کمک این قضیه ارتباط بین متغیرهای تصادفی با توزیع های مختلف با توزیع نرمال بیان می شود. طبق قضیه حد مرکزی زمانی که حجم نمونه به اندازه کافی بزرگ باشد توزیع میانگین نمونه از متغیرهای تصادفی با هر توزیعی تقریباً دارای توزیع نرمال می باشد. لذا در ادامه با در نظر گرفتن نرمال بودن داده ها به بررسی فرضیات پرداخته می شود.

۴-۲-۱) بررسی فرضیه های پژوهش: تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده با استفاده از آزمون مقایسه میانگین ها انجام می شود. ابتدا با عنایت به نرمال بودن اطلاعات جمع آوری شده در شاخص سواد مالیاتی از آزمون t استیودنت استفاده می گردد.

فرضیه اول؛ مدیران ایرانی از نظر مالیاتی با سواد هستند.

H0: نمره سواد مالیاتی مدیران ایرانی با عدد ۱۲ برابر است.

H1: نمره سواد مالیاتی مدیران ایرانی با عدد ۱۲ برابر نیست.

این فرضیه به منظور بررسی کفایت سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی مطرح و با استفاده از تکنیک های آماری مقایسه میانگین تجزیه و تحلیل شده است.

جدول ۵. نتایج آزمون t استیودنت برای مقایسه سواد مالیاتی

آماره t	درجه آزادی	سطح معنی داری	میانگین
---------	------------	---------------	---------

با توجه به اینکه پرسشنامه سواد مالیاتی حاوی (۲۰) سوال می باشد لذا اگر میانگین نمرات مدیران کوچکتر از عدد (۱۲) باشد فرض رد می گردد. یافته های جدول فوق نشان می دهد آماره t عدد (-۸/۹۴۴) و میانگین نمرات عدد (۹/۸۳۱) است که بیانگر پایین بودن میانگین نمرات می باشد لذا فرضیه اول پژوهش مبنی بر اینکه "مدیران ایرانی از نظر مالیاتی با سواد هستند" با اطمینان (۹۵٪) رد می گردد. در حقیقت می توان گفت مدیران ایرانی با سواد مالیاتی نیستند بلکه کم سواد مالیاتی هستند که با نتایج پژوهش بهوشان (۲۰۱۳)، و همچنین ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰)، در خصوص سواد مالی مدیران مطابقت دارد. لذا پیشنهاد می گردد دولت و سازمان امور مالیاتی با برگزاری کلاس های آموزشی (قانون مالیات های مستقیم، قانون تجارت، استانداردهای حسابداری و ...) برای مدیران، نسبت به بالابردن سطح سواد مالیاتی مدیران اقدامی مؤثر اعمال نماید.

فرضیه دوم؛ بین ویژگی های جمعیت شناختی مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آنها رابطه معنی داری وجود دارد. در این پژوهش سه مؤلفه جنسیت، وضعیت تاهل و سن (کمتر از ۳۰ سال، از ۳۱ تا ۴۰ سال، از ۴۱ تا ۵۰ سال، از ۵۱ تا ۶۰ سال، بیشتر از ۶۰ سال) به عنوان ویژگی های جمعیت شناختی مدیران در نظر گرفته شده است و برای مقایسه سطح سواد مالیاتی مدیران از تحلیل واریانس چند متغیره استفاده شده است. لذا به ۳ فرضیه فرعی تقسیم می شود.

H0: بین جنسیت مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود ندارد.

H1: بین جنسیت مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.

نتایج نشان می دهد میانگین پاسخ آقایان (۹/۸۱) با میانگین پاسخ خانم ها (۹/۸۶) تفاوت دارد ولی اختلاف معنی داری ندارد. بر اساس آنالیز واریانس (جدول ۶)، چون سطح معنی داری (۰/۹۱۳) بزرگتر از (۵٪) می باشد لذا با اطمینان (۹۵٪) فرضیه رد می شود یعنی جنسیت با سواد مالیاتی رابطه معنی داری ندارد که با نتایج پژوهش ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰) و فرناندز (۲۰۱۶)، در خصوص سواد مالی مدیران مطابقت دارد.

H0: بین وضعیت تاهل مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود ندارد.

H1: بین وضعیت تاهل مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.

نتایج نشان می دهد میانگین پاسخ متأهل ها (۹/۵۵) کوچکتر از میانگین پاسخ مجردها (۱۰/۴۴) می باشد ولی اختلاف معنی داری نیست. بر اساس آنالیز واریانس (جدول ۶)، چون سطح معنی داری (۰/۰۸) بزرگتر از (۵٪) می باشد لذا با اطمینان (۹۵٪) فرضیه رد می شود یعنی وضعیت تاهل با سواد مالیاتی رابطه معنی داری ندارد که با نتایج پژوهش ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰) و فرناندز (۲۰۱۶)، در خصوص سواد مالی مدیران مطابقت دارد.

H0: بین سن مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود ندارد.

H1: بین سن مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.

بر اساس آنالیز واریانس (جدول ۶)، چون سطح معنی داری عدد صفر کوچکتر از (۵٪) می باشد لذا با اطمینان (۹۵٪) فرضیه تایید می شود یعنی سن با سواد مالیاتی رابطه معنی داری دارد که با نتایج پژوهش بهوشان (۲۰۱۳)، مطابقت دارد ولیکن با نتایج پژوهش ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰) و فرناندز (۲۰۱۶)، در خصوص سواد مالی مدیران مطابقت ندارد.

جدول ۶. نتایج آزمون آنالیز واریانس برای سطح سواد مالیاتی بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی مدیران

سواد مالیاتی

نتیجه	سطح معنی داری	آماره F	
رابطه معنی داری وجود ندارد	۰/۹۱۳	۱۸/۵۲۸	جنسیت
رابطه معنی داری وجود ندارد	۰/۰۸	۵۱/۶۶۱	وضعیت تاهل
رابطه معنی داری وجود دارد	۰/۰۰۰	۹/۴۴۴	سن

یافته ها حاکی از آن است که سن تاثیر معنی داری در سواد مالیاتی مدیران دارد، آزمون های مقایسه ای پس از (ANOVA) مانند آزمون (LSD) بیان می کند افراد بالای (۶۰) سال نسبت به همه گروه های سنی دیگر سواد مالیاتی به طور معناداری پایین تری دارند. همچنین گروه (۵۱ تا ۶۰ سال) نسبت به (۳۱ تا ۴۰ سال) و (۴۱ تا ۵۰ سال) سواد مالیاتی بالاتری دارد. در نهایت بین گروه های سنی زیر (۳۰) سال، (۳۱ تا ۴۰ سال) و (۴۱ تا ۵۰ سال) تفاوت معناداری مشاهده نشد. طبق نتایج بدست آمده می توان گفت افراد بالای (۶۰) سال نیاز به آموزش مالیاتی بیشتری دارند. افراد (۵۱ تا ۶۰ سال) دارای بیشترین سواد مالیاتی بوده و گروه های جوان تر (زیر ۵۰ سال) با سایر گروه های سنی تفاوت معناداری با یکدیگر ندارند و سطح سواد مالیاتی آن ها مشابه است. لذا پیشنهاد می شود شرکت ها برای انتخاب مدیران خود به موضوع سن مدیر توجه نموده و در صورت امکان از مدیرانی استفاده نمایند که در سنین بین ۴۰ تا ۶۰ سال باشند.

فرضیه سوم؛ بین سطح تحصیلات مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.

H0: بین سطح تحصیلات مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود ندارد.

H1: بین سطح تحصیلات مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۷. توصیف میانگین، انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین بر اساس میزان تحصیلات

سطح تحصیلات	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪
کمتر از دیپلم	۱۵	۶۶۶۷	۱/۵۸۸	۰/۴۱۰	کران پایین ۵/۷۸۷ کران بالا ۷/۵۴۶
دیپلم	۴۱	۸/۴۱۴	۵/۱۷۱	۰/۸۰۷	۶/۷۸۲ ۱۰/۰۴۷
کاردانی و کارشناسی	۸۷	۱۰/۴۴۸	۴/۶۴۲	۰/۴۹۷	۹/۴۵۸ ۱۱/۴۳۷
کارشناسی ارشد	۱۸۷	۱۰/۰۲۶	۴/۳۶۶	۰/۳۱۹	۹/۳۹۶ ۱۰/۶۵۶
دکتری	۳۷	۱۰/۳۴۳	۵/۵۶۴	۰/۹۱۴	۸/۳۸۷ ۱۲/۰۹۸
کل	۳۶۷	۹/۸۳۱	۴/۶۴۵	۰/۲۴۳	۹/۳۵۴ ۱۰/۳۰۸

بر اساس فاصله اطمینان می توان گفت کمترین و بیشترین سطح سواد مالیاتی، به ترتیب مربوط به رده تحصیلی کمتر از دیپلم و دکتری می باشد.

جدول ۸. نتایج آزمون آنالیز واریانس برای سطح سواد مالیاتی بر اساس سطح تحصیلات مدیران

مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
۲۷۹/۰۴۷	۴	۶۹/۷۶۲	۳/۳۱۴	۰/۰۱۱
۷۶۲/۴۷۹	۳۶۲	۲۱/۰۵۱		
۷۸۹۹/۵۲۶	۳۶۶			

یافته ها نشان می دهد که سطح معنی داری عدد (۰/۰۱) کوچکتر از (۵٪) است لذا این فرضیه با اطمینان (۹۵٪) تایید می گردد. در حقیقت می توان گفت سطح تحصیلات تأثیر معناداری بر سواد مالیاتی مدیران دارد که با نتایج پژوهش بهوشان (۲۰۱۳)، و ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰)، التیمی و بن کالی (۲۰۰۹)، آتیکسون و مسی (۲۰۱۲)، فرناندز (۲۰۱۶) و نگوین (۲۰۱۶)، در خصوص سواد مالی مدیران مطابقت دارد. نتایج مقایسه های چندگانه با استفاده از آزمون (LSD) برای سطح تحصیلات بیان می دارد: سطح سواد مالیاتی گروه تحصیلی "کمتر از دیپلم" به طور معناداری از دیگر گروه ها پایین تر و سواد مالیاتی کمتری دارند. گروه تحصیلی "دکتر" بیشترین تفاوت معنادار را با گروه "کمتر از دیپلم" دارد، اما تفاوت های معناداری با "دیپلم"، "کاردانی و کارشناسی" و "کارشناسی ارشد" مشاهده نمی شود. لذا پیشنهاد می شود شرکت ها برای انتخاب مدیر، به موضوع سطح تحصیلات توجه ویژه نموده و در صورت امکان از افرادی با سطح تحصیلات دکتری یا کارشناسی ارشد استفاده نمایند.

فرضیه چهارم؛ بین تجربه (سابقه) مدیریت مدیران و سطح سواد مالیاتی آنها رابطه معناداری وجود دارد.

H0: بین سابقه مدیریت مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود ندارد.

H1: بین سابقه مدیریت مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۹. توصیف میانگین، انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین بر اساس سابقه مدیریت

سابقه مدیریت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪
کمتر از ۵ سال	۵۵	۷/۰۱۸	۳/۰۲۱	۰/۴۰۷	کران پایین ۶/۲۰۱
بین ۶ تا ۱۰ سال	۷۴	۷/۱۲۱	۲/۹۰۹	۰/۳۳۸	کران بالا ۷/۸۳۵
بین ۱۱ تا ۱۵ سال	۱۲۲	۱۰/۴۱۸	۴/۷۴۴	۰/۴۲۹	۶/۴۴۷
بیش از ۱۵ سال	۱۱۶	۱۲/۲۷۵	۴/۵۲۱	۰/۴۱۹	۹/۵۶۷
کل	۳۶۷	۹/۸۳۱	۴/۶۴۵	۰/۲۴۲۶	۱۱/۴۴۴

بر اساس فاصله اطمینان می توان گفت مدیران با تجربه مدیریتی بیش از (۱۵ سال) بالاترین میانگین سواد مالیاتی را دارد، در حالی که گروه های با تجربه کمتر از (۵ سال) و (۶ تا ۱۰ سال) پایین ترین میانگین را دارند. این نتایج نشان می دهد که تجربه کاری بیشتر، به طور مستقیم به بهبود و افزایش سواد مالیاتی افراد منجر می شود.

جدول ۱۰. نتایج آزمون آنالیز واریانس برای سطح سواد مالیاتی بر اساس سابقه مدیریت مدیران

مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
۱۷۱۳/۷۸۶	۳	۵۷۱/۲۶۲	۳۳/۵۲۴	۰/۰۰۰
۶۱۸۵/۷۴۰	۳۶۳	۱۷/۰۴۱		
۷۸۹۹/۵۲۶	۳۶۶			

یافته های نشان می دهد سطح معنی داری عدد صفر کوچکتر از (۵٪) است که با اطمینان (۹۵٪) فرضیه مزبور تایید می گردد، یعنی تجربه و سابقه مدیریت مدیران بر سطح سواد مالیاتی آن ها تأثیر معنی داری دارد که با نتایج پژوهش ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰) و

اونیانگو (۲۰۱۳) و فرناندز (۲۰۱۶)، در خصوص سواد مالی مدیران مطابقت دارد. نتایج آزمون مقایسه‌های چندگانه نشان می‌دهد که گروه‌های مختلف بر اساس سابقه مدیریتی تفاوت‌های معناداری دارند به طوری که، مدیران با سابقه مدیریتی کمتر از (۵ سال) و بین (۶ تا ۱۰ سال) نسبت به گروه‌های دیگر تفاوت‌های قابل توجهی دارند. لذا پیشنهاد می‌شود شرکت‌ها برای انتخاب مدیر عامل، از افرادی استفاده نمایند که دارای تجربه و سابقه مدیریتی حداقل ۱۰ سال داشته باشند.

فرضیه پنجم؛ بین گذراندن دوره های مالیاتی و سطح سواد مالیاتی مدیران رابطه معنی داری وجود دارد.
H0: بین تجربه شرکت در کلاس های مالیاتی و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی رابطه معنی داری وجود ندارد.
H1: بین تجربه شرکت در کلاس های مالیاتی و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی رابطه معنی داری وجود دارد.
 برای ارزیابی فرضیه فوق از آزمون t استیودنت برای نمونه های مستقل استفاده می‌شود.

جدول ۱۱. نتایج آزمون t استیودنت برای سواد مالیاتی

تعداد	میانگین	آماره t	سطح معناداری
۱۸۵	۱۰/۹۱۹	۴/۶۴۸	۰/۰۰۰
۱۸۲	۸/۷۲۵	۴/۶۶۰	۰/۰۰۰

یافته های جدول فوق نشان می‌دهد میانگین نمره بدست آمده توسط مدیرانی که در کلاس های مالیاتی شرکت کرده اند عدد (۱۰/۹) و مدیرانی که شرکت نکرده اند عدد (۸/۷) است. همچنین آزمون تی دو نمونه ای مستقل نشان می‌دهد سطح معنی داری عدد صفر است و کوچکتر از (۵٪) است لذا با اطمینان (۹۵٪) فرضیه مزبور تایید می‌گردد یعنی تجربه شرکت در کلاس های مالیاتی بر سطح سواد مالیاتی تاثیر معنی داری دارد که با نتایج پژوهش موچکوا و ویتک (۲۰۱۸)، ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰)، اونیانگو (۲۰۱۳)، فرناندز (۲۰۱۶)، نگوین (۲۰۱۶)، روکاسر (۲۰۱۶)، در خصوص سواد مالی مدیران مطابقت دارد. لذا پیشنهاد می‌شود شرکت‌ها برای انتخاب مدیران، از افرادی استفاده نمایند که در رشته های مالی و یا مدیریت تحصیل کرده باشند و یا تجربه شرکت در کلاس های آموزشی مالیات را داشته باشند. در غیر اینصورت مدیر را مکلف نمایند که آموزش های لازم در خصوص انجام تکالیف و وظایف مالیاتی را ببینند.

فرضیه ششم؛ بین اندازه شرکت و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی رابطه معنی داری وجود دارد.
H0: بین اندازه شرکت و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی رابطه معنی داری وجود ندارد.
H1: بین اندازه شرکت و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول ۱۲. توصیف میانگین، انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین بر اساس سابقه مدیریت

اندازه شرکت (تعداد پرسنل)	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪
کمتر از ۳۰ نفر	۱۷۸	۸/۸۷۶	۴/۳۳۰	۰/۳۲۵	کران پایین ۸/۲۳۶
بین ۳۰ نفر تا ۱۰۰ نفر	۱۱۶	۱۰/۰۸۶	۴/۶۷۶	۰/۴۳۴	کران بالا ۹/۵۱۷
بیش از ۱۰۰ نفر	۷۳	۱۱/۷۵۳	۴/۷۵۱	۰/۵۵۶	۱۰/۹۴۶
کل	۳۶۷	۹/۸۳۱	۴/۶۴۶	۰/۲۴۳	۱۲/۸۶۲ ۱۰/۳۰۸

بر اساس فاصله اطمینان می توان گفت کمترین سطح سواد مالیاتی مربوط به مدیران شرکتهای کوچک با تعداد پرسنل کمتر از (۳۰ نفر) و بیشترین سطح سواد مالیاتی مربوط به مدیران شرکت های بزرگ با بیش از (۱۰۰ نفر) پرسنل می باشد.

جدول ۱۳. نتایج آزمون واریانس برای سطح سواد مالیاتی بر اساس اندازه شرکت

مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری
۴۳۹/۵۴۵	۲	۲۱۹/۷۷۳	۱۰/۷۳۴	۰/۰۰۰
۷۴۵۹/۹۸۰	۳۶۴	۲۰/۴۹۴		
۷۸۹۹/۵۲۹	۳۶۶			کل

یافته های جدول فوق نشان می دهد سطح معنی داری عدد صفر کوچکتر از (۵٪) است لذا با اطمینان (۹۵٪) فرضیه مزبور تایید می گردد، یعنی اندازه شرکت بر سطح سواد مالیاتی مدیران تاثیر معنی داری دارد که با نتایج پژوهش ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰)، در خصوص سواد مالی مدیران مطابقت دارد. نتایج مقایسه های چندگانه با استفاده از آزمون (LSD) برای اندازه شرکت بر اساس تعداد پرسنل بیان می دارد، بین تمام گروه ها از نظر سطح سواد مالیاتی اختلاف معنی داری وجود دارد. سواد مالیاتی مدیران شرکت های کوچک کافی نیست که این مهم باعث می شود مدیران چنین شرکت هایی در تصمیم گیری های مالی و مالیاتی خود دچار خطا و اشتباه شوند که بر تداوم حیات شرکت در آینده تاثیر داشته باشد، بنابراین مدیران چنین شرکت هایی باید از طرق مختلف، سطح سواد مالی و مالیاتی خود را افزایش دهند.

فرضیه هفتم؛ بین نوع صنعت فعالیت شرکت و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی آن رابطه معناداری وجود دارد.

H0: بین نوع صنعت و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی رابطه معنی داری وجود ندارد.

H1: بین نوع صنعت و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی رابطه معنی داری وجود دارد.

با توجه به اینکه نوع صنعت بیش از دو گروه بوده است برای ارزیابی فرضیه فوق از تحلیل واریانس استفاده می شود که به صورت خلاصه نتایج در جدول های زیر ارائه شده است.

جدول ۱۴. توصیف میانگین، انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین بر اساس نوع فعالیت

نوع صنعت (فعالیت)	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪
فناوری اطلاعات	27	8/816	3/820	0/735	کران بالا 7/341
دارویی	64	10/109	۴/306	۰/538	کران پایین
مواد غذایی و کشاورزی	31	۱۰/326	۴/643	0/834	
صادرات و واردات	52	10/173	۴/091	۰/567	
استخراج مواد معدنی	30	8/566	3/070	۰/560	
فلزات	39	10/179	5/462	0/874	

10/316	8/007	-/578	4/771	9/162	68	راه و ساختمان
9/130	-/754		5/648	10/623	56	تاسیسات و تجهیزات
						12/155
10/308	9/354	-/243	۴/645	9/831	367	کل

بر اساس فاصله اطمینان می توان گفت کمترین سطح سواد مالیاتی مربوط به گروه استخراج مواد معدنی و بیشترین سطح سواد مالیاتی مربوط به تاسیسات و تجهیزات می باشد.

جدول ۱۵. نتایج آزمون آنالیز واریانس برای سطح سواد مالیاتی بر اساس نوع صنعت (فعالیت)

مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنی داری	
۱۶۴/۴۸۰	۷	۲۳/۴۹۷	۱/۰۹۱	۰/۳۶۹	بین گروهی
۷۷۳۵/۰۴۶	۳۵۹	۲۱/۵۴۶			درون گروهی
۷۸۹۹/۵۲۶	۳۶۶				کل

یافته های جدول فوق نشان می دهد سطح معنی داری عدد (۰/۳۶۹) بزرگتر از (۵٪) است لذا با اطمینان (۹۵٪) فرضیه مزبور رد می شود، یعنی نوع صنعت بر سواد مالیاتی تاثیر معنی داری ندارد که با نتایج پژوهش ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰)، در خصوص سواد مالی مدیران مطابقت دارد. با توجه به تنوع صنایع و ساختارهای بنگاه های اقتصادی و فن آوری های مورد استفاده در فرایند تولید و عملیات، نیاز به افزایش آگاهی و دانش نسبی و به روز بودن اطلاعات مالی و مالیاتی مدیران می باشد که ضرورت برنامه ریزی و حتی تدوین استراتژی های آموزش و پژوهش در شرکت ها و همچنین سازمان های مرتبط را مشخص می نماید. لذا توجه لازم در این خصوص به مدیران شرکت پیشنهاد می گردد.

فرضیه هشتم؛ بین زمینه فعالیت اصلی شرکت و سطح سواد مالیاتی مدیران آن رابطه معناداری وجود دارد.

H0: بین زمینه فعالیت اصلی شرکت و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی رابطه معنی داری وجود ندارد.

H1: بین زمینه فعالیت اصلی شرکت و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی رابطه معنی داری وجود دارد.

زمینه فعالیت اصلی مدیران در سه رده تعیین شده است که بر همین اساس از تحلیل واریانس برای ارزیابی استفاده می شود.

جدول ۱۶. توصیف میانگین، انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین بر اساس زمینه فعالیت اصلی

زمینه فعالیت اصلی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪
				کران پایین	کران بالا
بازرگانی	126	9/405	۴/951	-/441	8/532
خدماتی	103	8/873	3/844	-/378	8/122
تولیدی	138	10/935	۴/712	-/401	10/141
کل	367	9/831	۴/646	-/243	9/354

بر اساس فاصله اطمینان می توان گفت کمترین و بیشترین سطح سواد مالیاتی به ترتیب مربوط به فعالیت خدماتی و تولیدی می باشد.

جدول ۱۷. نتایج آزمون آنالیز واریانس برای سطح سواد مالیاتی بر اساس زمینه فعالیت اصلی شرکت

سطح معنی داری	آماره F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	
۰/۰۰۱	۶/۸۲۲	۱۴۲/۶۹۸	۲	۲۸۵/۳۹۶	بین گروهی
		۲۰/۹۱۸	۳۶۴	۷۶۱۴/۱۲۹	درون گروهی
			۳۶۶	۷۸۹۹/۵۲۶	کل

یافته های جدول فوق نشان می دهد سطح معنی داری عدد (۰/۰۰۱) کوچکتر از (۵٪) است لذا فرضیه مزبور با اطمینان ۹۵٪ تایید می گردد یعنی زمینه فعالیت اصلی شرکت بر سواد مالیاتی مدیران تاثیر معنی داری دارد که با نتایج پژوهش ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰)، در خصوص سواد مالی مدیران مطابقت دارد. نتایج مقایسات چندگانه (LSD) که تفاوت های سواد مالیاتی را در میان انواع مختلف فعالیت های اصلی شرکت ها (بازرگانی، خدماتی، تولیدی) بررسی کرده اند، نشان می دهد تفاوت میان شرکت های بازرگانی و خدماتی از نظر سواد مالیاتی معنادار نیست. سواد مالیاتی در شرکت های بازرگانی به طور معناداری پایین تر از شرکت های تولیدی است و شرکت های تولیدی در مقایسه با شرکت های خدماتی نیز از سواد مالیاتی بالاتری برخوردارند. لذا پیشنهاد می شود شرکت های بازرگانی انگیزه لازم و مشوق هایی برای مدیران خود در جهت استفاده هر چه بیشتر از کلاس های آموزشی مالیات اعمال نمایند تا از این طریق سطح سواد مالیاتی مدیران خود را افزایش دهند.

۵) بحث و نتیجه گیری

با توجه به شرایط موجود در کشور و تحقق بخشیدن به ابلاغیه رهبر معظم انقلاب اسلامی در خصوص اصل (۴۴) قانون اساسی در خرداد ماه سال (۱۳۸۴) و حرکت به سوی خصوصی سازی، مدیران شرکت ها باید دارای سطح معقولی از اطلاعات مالی و مالیاتی بوده و قدرت تجزیه و تحلیل در بازارهای مالی را داشته باشند. تصمیمات مدیران با آینده واحد تجاری گره خورده است به طوری که هر چه مدیران از سطح سواد، دانش و تجربه بیشتری برخوردار باشند تصمیماتی مناسب تر در جهت حفظ منافع ذینفعان و سازمان اخذ می نمایند و این امر موجب شده، تجربه، تخصص و دانش مدیران بیشتر از گذشته مورد توجه قرار گیرد. پژوهش حاضر با اهداف تعیین حوزه ها و مولفه های با اهمیت سواد مالیاتی مدیران ایرانی و تدوین پرسشنامه استاندارد و سازگار با محیط تجاری و اقتصادی ایران جهت سنجش سواد مالیاتی مدیران ایرانی و اندازه گیری سواد مالیاتی آن ها طراحی و اجرا گردیده است. نظر به این که در کشور در خصوص سواد مالیاتی پژوهشی انجام نشده است لذا برای این منظور با مطالعه قانون مالیات های مستقیم، قانون تجارت، اصول و استانداردهای حسابداری و همچنین با استعانت از خبرگان مالی که دارای مرتبه علمی استادیاری و بالاتر در حوزه های حسابداری و مالی بوده اند و همچنین خبرگان مالیاتی که با سابقه کار بالای (۱۵ سال) در امور مالیاتی مشغول فعالیت می باشند، حوزه ها و مولفه های اصلی سواد مالیاتی به کمک فن دلفی تعیین گردید. سپس با استفاده از این مولفه ها، پرسشنامه استاندارد و بومی سواد مالیاتی ویژه مدیران ایرانی طراحی شد. روایی محتوایی سوالات از طرح شاخص لاوشه مورد بررسی قرار گرفت. این پرسشنامه که حاوی (۲۰) سوال چهار گزینه ای می باشد از طریق تکنیک دلفی فازی طی دو مرحله نظر خواهی از (۱۳) نفر خبرگان مالی و مالیاتی تهیه و استاندارد سازی گردید. بخش دوم پژوهش به اندازه گیری سواد مالیاتی مدیران ایرانی تخصیص یافته است. در این راستا با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای چهار استان کشور انتخاب و پرسشنامه مورد نظر بین (۴۰۰) نفر مدیر ایرانی که تعداد آن ها در هر استان به روش تصادفی طبقه بندی شده تعیین گردیده، از طریق اینترنت توزیع و تعداد (۳۶۷) پرسشنامه کامل جمع آوری شده است.

جدول ۱۸. خلاصه نتایج آزمون فرضیه ها

نتیجه	عنوان	فرضیه
رد		۱ مدیران ایرانی دارای سواد مالیاتی هستند.

۲	بین ویژگی های جمعیت شناختی مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.	رد
۱-۲	بین جنسیت مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.	رد
۲-۲	بین وضعیت تاهل مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.	رد
۳-۲	بین سن مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.	تایید
۳	بین سطح تحصیلات (کمتر از دیپلم، دیپلم، کاردانی و کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکتری) مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.	تایید
۴	بین نوع فعالیت اصلی شرکت ها و سطح سواد مالیاتی مدیران آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.	تایید
۵	بین تجربه و سابقه مدیریت مدیران ایرانی و سطح سواد مالیاتی آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.	تایید
۶	بین نوع صنعت فعالیت شرکت ها و سطح سواد مالیاتی مدیران آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.	رد
۷	بین اندازه شرکت و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی آن ها رابطه معنی داری وجود دارد.	تایید
۸	بین گذراندن دوره های مالیاتی و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی رابطه معنی داری وجود دارد.	تایید

نتایج آزمون فرضیه ها نشان دهنده عدم کفایت سواد مالیاتی مدیران می باشد، ویژگی های جمعیت شناختی شامل؛ جنسیت و وضعیت تاهل با سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی رابطه معنی داری ندارد ولیکن سن با سواد مالیاتی رابطه معنی داری دارد. میان سطح تحصیلات و سطح سواد مالیاتی مدیران ایرانی ارتباط معنی داری وجود دارد. تجربه و سابقه مدیریت با سطح سواد مالیاتی ارتباط معنی داری دارد. گذراندن دوره های مالیاتی با سطح سواد مالیاتی ارتباط معنی داری دارد. همچنین، متغیر اندازه شرکت ارتباط معنی داری با سطح سواد مالیاتی دارد ولیکن متغیر نوع صنعت، رابطه معنی داری با سواد مالیاتی مدیران ایرانی ندارد. همچنین میان زمینه فعالیت اصلی شرکت و سطح سواد مالیاتی ارتباط معنی داری وجود دارد. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش ابوسعیدی و همکاران (۱۴۰۰)، که در خصوص سواد مالی مدیران صورت گرفته است همخوانی دارد.

سواد مالیاتی مدیران در حوزه شناخت و تحلیل صورتهای مالی ناکافی بود، لذا به مدیران توصیه می گردد که شناخت اجمالی از اقلام صورت های مالی و کاربرد هر یک از آنها و روش های تحلیل این صورت ها را برای درک وضعیت مالی، عملکرد و نقدینگی شرکت و مقایسه آن را با دوره های گذشته، از طریق شرکت در دوره های آموزشی مالی فراگیرند. مدیران سواد مالیاتی کافی در مورد قوانین و مقررات مالیاتی، و پولشویی را دارا نمی باشند که با گسترده شدن بازارها لازم است سطح سواد مالیاتی مدیران نیز افزایش یابد. عدم آشنایی مدیران با قوانین مالیاتی باعث خروج منابع مالی از طریق عدم استفاده از تسهیلات قانونی یا ایجاد جرایم مالیاتی می گردد. بر اساس قوانین مبارزه با پولشویی، مسئول مستقیم عدم رعایت این قوانین مدیرعامل می باشد، پس باید از این قوانین مانند، شناخت مصادیق پولشویی، نحوه برخورد با معاملات مشکوک آگاهی کافی داشته باشند، بنابراین به مدیران توصیه می شود آگاهی و سواد خود را در این حوزه ها به طور مستمر افزایش دهند. با توجه به ارتباط مقطع تحصیلی با سطح سواد مالیاتی مدیران، پیشنهاد می گردد راه کارهای ارتقای سواد مالیاتی در دانشگاه ها در دستور کار محافل و سازمانهای متولی آموزش عالی در کشور قرار گیرد. نتایج نشان داد تجربه و سابقه مدیریت مدیران، رابطه معنی داری با سواد مالیاتی دارد، کسب مهارت های مالی و مالیاتی در اثر تجربه و آن هم بدون آموزش می تواند تاوان سنگینی برای شرکت داشته باشد زیرا مدیران با گذشت زمان و در مواجهه با مسایل و مشکلات، به احتمال

زیاد، با آزمون و خطا مسائل مالی جدید را فرا می گیرند ولی خطاها ممکن است موجب بروز مشکلات جدی گردد که به شرکت آسیب می رساند، بنابراین یادگیری و کسب مهارت های مالی و مالیاتی بهتر است با آموزش باشد نه صرفا بر مبنای تجربه. لذا مجددا تحت آموزش سواد مالیاتی قرار گرفتن مدیران شرکتهای مورد توصیه است. گذراندن دوره های مالیاتی با سواد مالیاتی ارتباط معنی داری دارد، بنابراین به مدیران پیشنهاد می شود که در کلاس های آموزش مالیاتی شرکت نمایند و به سهامداران پیشنهاد می شود، از طرق مختلف، انگیزه لازم برای مدیران جهت گذراندن این دوره ها را فراهم نمایند.

پیشنهادات برای پژوهش های آتی:

۱. محققین در پژوهش های آتی با استفاده از الگوی ارائه شده در این پژوهش به اندازه گیری سواد مالیاتی دانشجویان ایرانی بپردازند.
۲. برخی از پژوهش های آتی به تهیه ابزار مناسب سنجش سواد مالیاتی در بین سایر اقشار جامعه اختصاص یابد.
۳. پژوهش هایی به منظور تدوین سرفصل مناسب برای آموزش سواد مالیاتی برای سطوح مختلف آموزشی انجام شود.
۴. مطابق مطالعات خارجی، ارتباط بین ویژگی های شخصیتی از قبیل صداقت، راستگویی، درستکاری و ... با سواد مالیاتی مدیران بررسی شود.
۵. تاثیر سواد مالیاتی مودیان بر اصلاح ساختار مالیاتی جامعه بررسی شود.

محدودیت های پژوهش:

کمبود منابع اطلاعاتی داخلی، محدود بودن زمان و عدم همکاری برخی افراد جامعه با فعالیت های پژوهشی و همچنین بومی و داخلی بودن پژوهش های حوزه مالیات به دلیل اینکه قانون مالیات های هر کشوری مختص همان کشور است و در کشورهای دیگر کاربرد ندارد، از جمله مهم ترین محدودیت های این پژوهش می باشد.

ملاحظات اخلاقی:

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده اند و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

مشارکت نویسندگان:

جمع آوری داده ها: نویسنده اول، مهدی فاضلی و نویسنده دوم، خانم دکتر آذر مسلمی؛ تهیه گزارش پژوهش: نویسنده اول، مهدی فاضلی و نویسنده سوم، دکتر محمدحامد خانمحمدی؛ تحلیل داده ها: نویسنده اول، مهدی فاضلی و نویسنده چهارم، دکتر محمود معین الدین.

مشارکت نویسندگان در مقاله مستخرج از پایان نامه به شکل زیر می باشد:

نویسنده اول، مهدی فاضلی: تهیه و آماده سازی نمونه ها، انجام آزمایش و گردآوری داده ها، انجام محاسبات، تجزیه و تحلیل آماری داده ها، تحلیل و تفسیر اطلاعات و نتایج، تهیه پیش نویس مقاله.

نویسنده دوم، خانم دکتر آذر مسلمی: استاد راهنمای پایان نامه، طراحی پژوهش، نظارت بر مراحل انجام پژوهش، بررسی و کنترل نتایج، اصلاح، بازبینی و نهایی سازی مقاله.

نویسنده سوم، دکتر محمدحامد خانمحمدی: استاد راهنمای پایان نامه، مشارکت در طراحی پژوهش، نظارت بر پژوهش، مطالعه و بازبینی مقاله.

نویسنده چهارم، دکتر محمود معین الدین: استاد مشاور پایان نامه، مشارکت در طراحی پژوهش، نظارت بر پژوهش، مطالعه و بازبینی مقاله.

تعارض منافع:

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

حامی مالی:

مقاله حاضر با حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمین انجام شد.

سپاسگزاری:

از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمین به خاطر حمایت معنوی و همکاری در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.

از آقای دکتر محمد حامد خانمحمدی و خانم دکتر آذر مسلمی و آقای دکتر محمود معین الدین به خاطر بازبینی متن مقاله و ارائه نظرهای ساختاری تشکر و قدردانی می‌شود.

از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.

منابع:

- ۱- ابوسعیدی، مینا، معین الدین، محمود، حیرانی، فروغ. (۱۴۰۰). ارزیابی سواد مالی مدیران شرکت های بخش خصوصی. *دانش حسابداری مالی*، ۸ (۲)، ۱۹۵ - ۲۱۹. doi:10.30479/jfak.2021.13956.2738
- ۲- بابکی، روح اله، عفتی، مهناز. (۱۴۰۱). اثر ساختار مالیاتی بر رشد اقتصادی ایران. *پژوهشنامه مالیات*; ۳۰ (102)، ۵۴-۲۹. doi:10.52547/taxjournal.30.54.29
- ۳- دیانتی دلیمی، زهرا، حنیفه زاده، محمد. (۱۳۹۴). بررسی سطح سواد مالی خانواده های تهرانی و عوامل مرتبط با آن. *دانش مالی تحلیل اوراق بهادار (مطالعات مالی)*. ۸ (۲۶)، ۱۱۵ - ۱۳۹. <https://sanad.iau.ir/Journal/jfksa/Article/803421>
- ۴- جباری کهنه شهری امیر، مرادخانی نرگس، حبیب زاده شیوا. (۱۴۰۲). بررسی تأثیر اعمال مالیات بر خدمات مالی بر رشد اقتصادی در ایران. *پژوهش ها و چشم انداز های اقتصادی*، ۲۳ (۲): ۹۱-۱۱۸. doi: 20.1001.1.17356768.1402.23.2.4.8
- ۵- ربیعی، خدیجه، فاضلی، مهدی، احمدی خوشابری، آیین. (۱۴۰۲). ارائه مدل جامع دریافت مالیات الکترونیکی جهت کاهش فرار مالیاتی با رویکرد ISM. *حسابداری دولتی*. ۱۰ (۲)، ۲۲۸-۲۴۴. doi: 10.30473/GAA.2024.70685.1717
- ۶- سپاسگر شهری، ملیحه و منوچهری، مریم. (۱۳۹۳). شناسایی ذهنیت بینندگان از سریال کلاه پهلوی با روش کیو. *پژوهش های ارتباطی*. ۲۱ (۲)، ۱۱۳-۱۳۴. <https://doi.org/10.22082/cr.2014.15320>
- ۷- فاضلی، مهدی، گرد، عزیز، پرندین، کاوه. (۱۳۹۳). ارزیابی تاثیر سلامت نظام اداری بر تمکین مالیاتی مودیان اداره کل امور مالیاتی جنوب شهر تهران. *حسابداری دولتی*. ۱ (۲)، ۵۳-۶۴. doi: 20.1001.1.24234613.1393.1.1.5.0
- ۸- کریمی، سعید، خانمحمدی، محمد حامد، جعفری، محبوبه. (۱۴۰۰). ارائه و ارزیابی مدل تمکین مالیاتی اشخاص حقوقی براساس دیدگاه خبرگان مالیاتی با استفاده از تئوری زمینه ای در نظام مالیاتی ایران. *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*. ۱۰ (۳۸)، ۳۴۵-۳۶۰. https://www.jmaak.ir/article_17563_b952fb76427d6ab439fbd2b78f691ba5
- ۹- معین الدین، محمود، یعقوب نژاد، احمد، نیکومرام، هاشم. (۱۳۹۰). ارائه الگویی جهت سنجش سواد مالی دانشجویان ایرانی با استفاده از روش دلفی فازی. *مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار*، شماره ۸، ۱-۴۹. doi: 20.1001.1.22519165.1390.2.8.1.1
- ۱۰- مظفری، سیدامیراحمد، مشرف جوادی، بتول و نادریان، مسعود. (۱۳۸۱). تعیین مهارت ها و شایستگی های مدیران سازمان تربیت بدنی از دیدگاه خود و آرایه یک الگوی مدیریتی در این زمینه. *علوم حرکتی و ورزش*، ۱۱ (۱)، ۹۲-۱۰۴. <https://ensani.ir/file/download/article/9-1137-20120326113842pdf>

References:

Aboosaidi, M. & Moeinuddin, M. & Heyrani, F.(2021). Assessing the financial literacy of private sector managers. *Financial Accounting Knowledge*, 8 (2), 195 –219. doi:10.30479/jfak.2021.13956.2738. (In Persian).

Abuselidze, G.(2020). Optimality of tax policy on the basis of comparative analysis of income taxation, *European Journal of Sustainable Development*, 9(1), 272-293. doi.org/10.14207/ejsd.2020.v9n1p272.

Babaki, R & Efati, M (2022). The Effect of Tax Structure on Economic Growth in Iran, *Iranian National Tax Administration*, 30(102), 29-54. [doi:10.52547/taxjournal.30.54.29](https://doi.org/10.52547/taxjournal.30.54.29).(In Persian).

Bayrakdaroğlu, A. & Botan Şan, F. (2014). Financial Literacy Training as a Strategic Management Tool among Small, Medium Sized Businesses Operating In Turkey. *Social and Behavioral Sciences*, 150: 148 – 155. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.09.019>

Bernadene, D. C., & Carmela, A., (2023). Towards a conceptual framework for tax literacy: *a scoping review*, *eJournal of Tax Research*. 21(1), 122-147. URL: <http://www.austlii.edu.au/au/journals/eJlTaxR/2023/12.html>

Bhushan, P. (2014). An empirical study of financial and tax literacy of salaried individuals, PhD thesis, Jaypee University of Information Technology, Warknaghat. doi:10.9790/487X-1066771.

Blechová, B., & Sobotovičová, Š., (2016). Analysis of tax education in a business school: *A case study*, *Periodica Polytechnica Social and Management Sciences*, 24(2),113-118. doi:10.3311/PPso.8486.

Bornman, M., & Wassermann, M. (2018). Tax literacy in the digital economy: *paper presented at the ATAX 13th International Tax Administration Conference*, 5-6 April ,Sydney. <https://doi.org/10.17492/jpi.vision.v9i1.912208>.

Brackin, T., (2007). Overcoming tax complexity through tax literacy – An analysis of financial literacy research in the context of the taxation system, paper presented at the Australasian Tax Teachers Association Conference,22-24. January, Brisbane https://www.researchgate.net/publication/228972667_Overcoming_tax_complexity_through_tax_literacy-an_analysis_of_financial_literary_research_in_the_context_of_the_taxation_system#:~:text=http%3A//eprints.usq.edu.au

- Buchdadi, D. & Agung, S G. & Amelia, N. & Ahmad, M.(2020). The Influence of Financial Literacy on Smes Performance Through Access to Finance And Financial Risk Attitude as Mediation Variables. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 24 (5),1-6. [Academy of Accounting and Financial Studies Journal](https://www.ajfsjournal.com) .

Cechovsky, N. (2018). The importance of tax knowledge for tax compliance: A study on the tax literacy of vocational business students', in Nägele, C., & Stalder, B. E., (eds), *Trends in vocational education and*

training research: *Proceedings of the European Conference on Educational Research (ECER), Vocational Education and Training Network VETNET, Bern*, 113-121. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1319718.pdf>

Cvrlje, D. (2015) Tax literacy as an instrument of combating and overcoming tax system complexity, low tax morale and tax non-compliance, *The Macrotheme Review*. 4(3), 156-167. https://macrotheme.com/yahoo_site_admin/assets/docs/13MR43Cv.804829.pdf

Dianti, D, Z., & Hanifezadeh, M., (2015). Financial Literacy Level of Tehran Households and its Determinant Factors. *Financial Knowledge Securities Analysis (Financial Studies)*. 8(26), 115–139. <https://sanad.iau.ir/Journal/jfksa/Article/803421>. (In Persian)

Fazeli, M. & Gord, A. & Parandin, K. (2014). Evaluating the impact of administrative system health on tax compliance of taxpayers in the General Directorate of Tax Affairs in the south of Tehran. *Government Accounting*. 1 (2), 53-64. doi: [20.1001.1.24234613.1393.1.1.5.0](https://doi.org/10.1001.1.24234613.1393.1.1.5.0) . (In Persian)

Fazeli, M. & Khanmohammadi, M, H. & Moslemi, A. & Moeinadin, M. (2024). Providing a Model for Assessing the Tax Literacy of Iranian Managers Using the Fuzzy Delphi Method. *Digital Transformation and Administration Innovation*, 2(3), 42-51. <https://doi.org/10.61838/dtai.2.3.6>

Genest-Grégoire, A., Godbout, L., & Guay, J-H. (2017). The knowledge deficit about taxes: *Who it affects and what to do about it, CD Howe Institute Commentary*. 484, July. doi:10.2139/ssrn.2998056.

Huston, S. J. (2010). Measuring financial literacy. *Journal of consumer affairs*, 44(2), 296-316. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01170.x>

Ishmuhametov I. & Kuzmina-Merlino, I. (2017), What Motivates a Learner Manager of a Logistic Company to Achieve Financial Literacy? *Procedia Engineering*, 178: 76-84. DOI: [10.1016/j.proeng.2017.01.065](https://doi.org/10.1016/j.proeng.2017.01.065)

Jabbari, A. & Mmoradkhani, N. & Habibzadeh, S. (2023) ,The Effect of Taxation on Financial Services on Economic Growth in Iran. *Economic research and perspectives*; 23(2) , 91-118, dor : [20.1001.1.17356768.1402.23.2.4.8](https://doi.org/10.1001.1.17356768.1402.23.2.4.8). (In Persian).

Jimenez, P. & Iyer, G, S. (2016). Tax compliance in a social setting: The influence of social norms, trust in government, and perceived fairness on taxpayer compliance, *Advances in accounting, Elsevier* 34(C), 17-26. <https://doi.org/10.1016/j.adiac.2016.07.001>.

Karimi, S. & Khanmohammadi, M, H. & Jafari, M. (2021). Presenting and evaluating the tax compliance model of legal entities based on the perspective of tax experts using the grounded theory in the Iranian tax system. *Accounting and Auditing Management Knowledge*, 10(38), 345-360. https://www.jmaak.ir/article_17563_b952fb76427d6ab439fbd2b78f691ba5. (In Persian).

Kuzmina, I. (2015) Improving Financial Management System for Multi-business Companies, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 210:136-145. DOI: [10.1016/j.sbspro.2015.11.352](https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.11.352)

- Rosa Intansari, M. & Supramono, S. (2022). The Effect of Tax Literacy on Tax Compliance: The Moderating Role of Patriotism. *Technium Social Sciences Journal*, 34(1), 455–464. <https://doi.org/10.47577/tssj.v34i1.7097.pdf>
- Marina, B. & Marianne, W. (2020). Tax knowledge for the digital economy : *Journal of Economic and Financial Sciences* 13(1), doi: <https://doi.org/10.4102/jef.v13i1.461>.
- Moeinuiddin, M. & Yaghoubjad, A. & Nikomaram, H. (2011). Presenting a model for measuring the financial literacy of Iranian students using the fuzzy Delphi method. *Journal of Financial Engineering and Securities Management*, 8, 1-49. dor: [20.1001.1.22519165.1390.2.8.1.1](https://doi.org/10.1001/1.22519165.1390.2.8.1.1) (In Persian).
- Moučková, M., & Vitek, L., (2019). Tax literacy, *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*, 66(2), 553-559. doi:<https://doi.org/10.11118/actaun201866020553>.
- Mozaffari, A. A. & Moshref-Javadi, B. & Nadeian, M. (2002). Determining the skills and Competencies of the Managers of the Physical Education Organization from their Point of View and Presenting a Management Model. *Journal of Motor sciences and Sports*, 1(1): 92-104. <https://ensani.ir/file/download/article/9-1137-20120326113842pdf> (In Persian)
- Nichita, A., & Batrancea, L., & Pop, C. M., & Batrancea, I., Morar, I. D., & Masca, E., Roux-Cesar, A. M., Forte, D, Formigoni, H. & da Silva, A. A, (2019). We learn not for school but for life: *Empirical evidence of the impact of tax literacy on tax compliance*, *Eastern European Economics*, 57(5), 397-429. doi: 10.1080/00128775.2019.1621183.
- Organisation for Economic Co-operation and Development(OECD) (2023), *OECD economic outlook, interim report March 2023: A fragile recovery*, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/d14d49eb-en>.
- Puneet, B., &Yajulu, M.(2013). Financial Literacy and its Determinants, *International Journal of Engineering, Business and Enterprise Applications (IJEBA)*.155-160. www.iasir.net
- Rabiee, K., & Fazeli, M., & Ahmadi, K, A., (2023). Presenting a comprehensive model for electronic tax collection to reduce tax evasion with an ISM approach. *Government Accounting*. 10 (2), 228-244. doi: [10.30473/GAA.2024.70685.1717](https://doi.org/10.30473/GAA.2024.70685.1717). (In Persian).
- Sepasgozar-Shahri, M. & Manoochehri, M. (2014). Identifying Viewers' Cognition for the TV Series of "Pahlavi Hat" through Q Methodology. *Quarterly Journal of Communication Research*, 21(2): 113-134. <https://doi.org/10.22082/cr.2014.15320> (In Persian)
- Setyani, R. & Ameliawati, M.(2018). The Influence of Financial Attitude, Financial Socialization, and Financial Experience to Financial Management Behavior with Financial Literacy as the Mediation Variable, *KNE Social Sciences*, 811-832. doi: [10.18502/kss.v3i10.3174](https://doi.org/10.18502/kss.v3i10.3174)
- Terry, V. N., (2024). Religion Education Social Laa Roiba Journal :*The Influence of Tax Literacy on Tax Compliance With Tax Sanctions as A Moderating Variable*,6(6). DOI: <https://doi.org/10.47467/reslaj.v6i6.3406>.

Ventje, J., & Kuhparuw, A., & Laura, S, N,. (2022) he Effect of Tax Literacy, Taxpayer Awareness, and Tax Sanctions on Compliance with OP Annual SPT Submission, 5(4): *Budapest International Research and Critics Institute November*. doi:10.33258/birci.v5i4.7211.

Ye, Jianmu. & KMMCB, K. (2019). How Does Financial Literacy Promote Sustainability in SMEs? A Developing Country Perspective. *Sustainability, MDPI, Open Access Journal*, 11(10):1-21
<https://doi.org/10.3390/su11102990>

Young, A., & Danny, C., & Daniel, H. (2013). A Study of the Impace of Culture on Tax Compliance in China. *International Tax Journal*; CCH Incorporated. <http://handle.uws.edu.au:8081/1959.7/547096>.

پیوست ها:

مشخصات خبرگان پانل دلفی فازی

ردیف	نام و نام خانوادگی	رشته تحصیلی	شغل	میزان تحصیلات	سابقه کار
۱	مسعود طاهری نیا	حسابداری	عضو هیات علمی - دانشیار	دکتری	۲۵
۲	علی لعل بار	حسابداری	عضو هیات علمی - دانشیار	دکتری	۲۰
۳	روح الله جوادی	حسابداری	عضو هیات علمی - استادیار	دکتری	۱۷
۴	خدیجه ربیعی	حسابداری	عضو هیات علمی - استادیار	دکتری	۱۷
۵	مرضیه شرعیتی	حسابداری	عضو هیات علمی - استادیار	دکتری	۱۸
۶	زهرا میراشرقی	حسابداری	عضو هیات علمی - استادیار	دکتری	۱۷
۷	علی سبحانی	حسابداری	عضو هیات علمی - دانشیار	دکتری	۲۸
۸	محمد رضا شهرباری	حسابداری	مشاور مالیاتی	دکتری	۱۵
۹	علی حبیبی	حسابداری	معاون مدیر کل امور مالیاتی	کارشناسی ارشد	۲۱
۱۰	حمید رضا قهقایی	حسابداری	سر ممیز	کارشناسی ارشد	۲۶
۱۱	محمد آنجنفی	مدیریت	سر ممیز	کارشناسی ارشد	۲۶
۱۲	محمود ربیعی	مدیریت	ممیز کل	کارشناسی ارشد	۳۳
۱۳	داوود طاهری	مدیریت	ممیز کل	کارشناسی ارشد	۲۵

میانگین داده های خبرگان حاصل از پرسشنامه مرحله اول تکنیک دلفی فازی

سوال	میانگین	سوال	میانگین
۱	(۶۸۵و۴۸۵و۲۸۵)	۲	(۸۸۵و۶۸۵و۴۸۵)
۳	(۷۶۲و۵۶۲و۳۶۲)	۴	(۷۱۵و۵۱۵و۳۱۵)
۵	(۸۰۸و۶۰۸و۴۰۸)	۶	(۸۳۸و۶۳۸و۴۳۸)
۷	(۸۰۸و۶۰۸و۴۰۸)	۸	(۸۳۸و۶۳۸و۴۳۸)
۹	(۸۳۸و۶۳۸و۴۳۸)	۱۰	(۸۵۴و۶۵۴و۴۵۴)
۱۱	(۷۳۱و۵۳۱و۳۳۱)	۱۲	(۸۰۸و۶۰۸و۴۰۸)
۱۳	(۸۲۳و۶۲۳و۴۲۳)	۱۴	(۸۰۸و۶۰۸و۴۰۸)
۱۵	(۸۵۴و۶۵۴و۴۵۴)	۱۶	(۸۳۸و۶۳۸و۴۳۸)
۱۷	(۸۵۴و۶۵۴و۴۵۴)	۱۸	(۸۲۳و۶۲۳و۴۲۳)
۱۹	(۸۸۵و۶۸۵و۴۸۵)	۲۰	(۷و۳)
۲۱	(۸۳۸و۶۳۸و۴۳۸)	۲۲	(۸۶۹و۶۶۹و۴۶۹)
۲۳	(۸۵۴و۶۵۴و۴۵۴)	۲۴	(۸۲۳و۶۲۳و۴۲۳)
۲۵	(۸۳۸و۶۳۸و۴۳۸)		(منبع، یافته های پژوهشگر)

میانگین داده های خبرگان حاصل از پرسشنامه مرحله دوم تکنیک دلفی فازی

سوال	میانگین	سوال	میانگین
۱	(۶۶۹و۴۶۹و۲۶۹)	۲	(۸۶۹و۶۶۹و۴۶۹)
۳	(۷و۵و۳)	۴	(۶۵۴و۴۵۴و۲۵۴)
۵	(۸۲۳و۶۲۳و۴۲۳)	۶	(۸۶۹و۶۶۹و۴۶۹)
۷	(۸۳۸و۶۳۸و۴۳۸)	۸	(۸۶۹و۶۶۹و۴۶۹)
۹	(۸۵۴و۶۵۴و۴۵۴)	۱۰	(۸۸۵و۶۸۵و۴۸۵)
۱۱	(۶۶۹و۴۶۹و۲۶۹)	۱۲	(۸۳۸و۶۳۸و۴۳۸)
۱۳	(۸۳۸و۶۳۸و۴۳۸)	۱۴	(۸۲۳و۶۲۳و۴۲۳)
۱۵	(۸۸۵و۶۸۵و۴۸۵)	۱۶	(۸۵۴و۶۵۴و۴۵۴)
۱۷	(۸۶۹و۶۶۹و۴۶۹)	۱۸	(۸۳۸و۶۳۸و۴۳۸)
۱۹	(۸۶۹و۶۶۹و۴۶۹)	۲۰	(۶۵۴و۴۵۴و۲۵۴)
۲۱	(۸۳۸و۶۳۸و۴۳۸)	۲۲	(۸۸۵و۶۸۵و۴۸۵)
۲۳	(۸۵۴و۶۵۴و۴۵۴)	۲۴	(۸۰۸و۶۰۸و۴۰۸)
۲۵	(۸۵۴و۶۵۴و۴۵۴)	(منبع، یافته های پژوهشگر)	

اختلاف میانگین نظرات خبرگان در مراحل اول و دوم تکنیک دلفی فازی

سوال	اختلاف میانگین	سوال	اختلاف میانگین
۱	۰۰۰۳۷	۲	۰۰۰۳۷
۳	۰۰۱۴۵	۴	۰۰۱۴۳
۵	۰۰۰۳۵	۶	۰۰۰۷۳
۷	۰۰۰۰۷	۸	۰۰۰۷۳
۹	۰۰۰۳۷	۱۰	۰۰۰۰۷
۱۱	۰۰۱۴۵	۱۲	۰۰۰۰۷
۱۳	۰۰۰۳۵	۱۴	۰۰۰۳۵
۱۵	۰۰۰۷۳	۱۶	۰۰۰۷۳
۱۷	۰۰۰۳۵	۱۸	۰۰۰۳۵
۱۹	۰۰۰۳۸	۲۰	۰۰۱۰۸
۲۱	۰	۲۲	۰۰۰۳۷
۲۳	۰	۲۴	۰۰۰۳۵
۲۵	۰۰۰۳۷	(منبع، یافته های پژوهشگر)	

۲۰ سوال استاندارد سنجش سواد مالیاتی مدیران:

۱- کدام گزینه موجب اعمال جریمه بر مؤدی در خصوص تکالیف مالیات حقوق می شود؟

الف- صرفاً عدم ارائه لیست حقوق در موعد مقرر مشمول جریمه می باشد.

ب- صرفاً عدم پرداخت به موقع مالیات حقوق، مشمول جریمه است.

ج- عدم ارائه اطلاعات کامل و درست مشمول جریمه می شود.

*د- علاوه بر عدم ارائه لیست حقوق حاوی اطلاعات کامل در موعد مقرر، عدم پرداخت به موقع مالیات حقوق، مشمول جریمه می شود.

۲- در خصوص نرخ محاسبه مالیات بر نقل و انتقال املاک تجاری، و املاک مسکونی به ترتیب کدام گزینه صحیح است؟

*الف- ۲٪ قیمت بازار- ۵٪ قیمت منطقه ای

ب- ۱۰٪ قیمت تمام شده - ۲٪ قیمت بازار

ج- معاف - ۱۰٪ قیمت تمام شده

د- ۲٪ قیمت بازار - معاف

۳- ماخذ و نرخ محاسبه مالیات بر اجاره املاک شرکتهای حقوقی چگونه است؟

*الف- ماخذ ۷۵٪ کل مال الاجاره مشمول مالیات می شود و نرخ ۲۵٪ می باشد.

ب- ماخذ ۸۰٪ کل مال الاجاره مشمول مالیات می شود و نرخ ۲۵٪ می باشد

ج- اجاره املاک مسکونی معاف از مالیات و املاک تجاری ۷۵٪ کل مال الاجاره.

د- درآمد اجاره املاک مسکونی و تجاری مشمول مالیات نمی شود.

۴- کدام گزینه در خصوص سامانه مؤدیان در سال ۱۴۰۳ صحیح است؟

الف- فقط اشخاص حقوقی مکلف به ثبت نام در این سامانه می باشند.

ب- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مشمول مالیات باید در این سامانه ثبت نام نموده و به صورت برخط کارهای مالیاتی خود را انجام دهد.

ج- کلیه اشخاص حقوقی مکلف هستند در این سامانه ثبت نام نموده و به صورت برخط کارهای مالیاتی خود را انجام دهد و در خصوص تکلیف اشخاص حقیقی هر سال توسط امور مالیاتی اعلام خواهد شد.

د- کلیه مؤدیان دارای بدهی مالیاتی مکلف به ثبت نام در این سامانه هستند.

۵- با استناد به ماده ۱۰۵ ق.م.م. ماخذ و نرخ مالیات بر عملکرد اشخاص حقوقی غیر تجاری ایرانی که با هدف تقسیم سود تاسیس نشده و دارای فعالیت انتفاعی هستند، چگونه است؟

*الف- نسبت به درآمد مشمول فعالیت های انتفاعی به نرخ ۲۵ درصد

ب- نسبت به درآمد مشمول فعالیت های انتفاعی به نرخ ۲۰ درصد

ج- ۲۵٪ فروش خالص اشخاص حقوقی

د- ۵۰٪ از کل درآمد فعالیت انتفاعی کسب شده معاف از مالیات بوده و مابقی با نرخ ۲۵٪ قابل محاسبه است.

۶- تکالیف مؤدی در خصوص اظهار و بیان عملکرد مالی خود، چگونه است؟

الف- مؤدی مکلف است صورتحساب سود و زیان خود را به امور مالیاتی اعلام نماید

ب- مؤدی مکلف است صورتحساب سود و زیان و کلیه خرید و فروش های خود را به امور مالیاتی اعلام نماید

ج- مؤدی مکلف است صورتحساب سود و زیان و ترازنامه خود را به امور مالیاتی اعلام نماید

*د- مؤدی مکلف است اظهارنامه مالیاتی (حاوی ترازنامه و صورت سود و زیان) خود را به صورت صحیح و کامل در موعد مقرر در ق.م.م. به امور مالیاتی ارسال نماید.

۷- با استناد به ماده ۱۹۰ ق.م.م. چنانچه دفاتر و گزارشات مؤدی طی ۳ سال متوالی قبول شود و مالیات هر سال بدون مراجعه به هیأت های حل اختلاف مالیاتی به موقع پرداخت شود، مشمول چه تشویق هایی می شود؟

*الف- ۵٪ اصل مالیات این سالها به مؤدی پاداش تعلق می گیرد.

ب- ۱۰٪ اصل مالیات این سالها به مؤدی پاداش تعلق می گیرد.

ج- ۵٪ درآمد مشمول مالیات سال بعد به مؤدی پاداش تعلق می گیرد.

د- ۱۰٪ اصل مالیات سال سوم به مؤدی پاداش تعلق می گیرد

۸- مفهوم پولشویی چیست؟

الف- عدم گزارش سود حاصل از فعالیت های خلاف کاری.

ب- گزارش نادرست فعالیت های نامشروع .

ج- کسب درآمد از طریق معاملات بورسی و فرابورسی.

* د- کسب درآمد از طریق قاچاق، کسب درآمد نامشروع، تبدیل سود حاصل از خلاف کاری و فساد به داراییهای به ظاهر مشروع.

۹- در سال ۱۴۰۳ نرخ مالیات بر سود سهام و سود سپرده بانکی و سود اوراق مشارکت به ترتیب ... است.

الف- ۱۰٪ - معاف - ۵٪

ب- ۱۰٪ - ۱۰٪ - ۱۰٪

ج- اشخاصی که سود سهام دریافت می کنند مشمول مالیات دیگری با نرخ ۱٪ می باشند - معاف - ۱۰٪

* د- هر سه معاف از مالیات می باشند.

۱۰- براساس ماده ۱۳۲ قانون مالیات های مستقیم، میزان معافیت درآمد حاصل از فعالیت شرکتهای تولیدی و معدنی و بیمارستان ها در مناطق کمتر توسعه یافته، و مناطق آزاد تجاری چگونه است؟

* الف- درآمد ابرازی این شرکتها به مدت ۱۰ سال در مناطق کمتر توسعه یافته معاف از مالیات می باشد. معافیت مالیاتی مناطق آزاد ۲۰ساله است.

ب-درآمد حاصل از فعالیت شرکتها در مناطق کمتر توسعه یافته و مناطق آزاد تجاری هیچ گونه معافیت مالیاتی ندارد.

ج- درآمد حاصل از فعالیت شرکتها در مناطق کمتر توسعه یافته مشمول ۱۰٪ معافیت مالیاتی می شود. معافیت مالیاتی مناطق آزاد ۱۵ ساله است.

د- درآمد ابرازی این شرکتها به مدت ۵ سال در مناطق کمتر توسعه یافته معاف از مالیات می باشد. معافیت مالیاتی مناطق آزاد ۱۰ ساله است.

۱۱- در خصوص مالیات بر درآمد اتفاقی (جوایز، هبه و ...) کدام گزینه درست است؟

* الف- کلیه درآمدهای اتفاقی مشمول مالیات بر اساس ماده ۱۳۱ ق.م.م. می باشد.

ب- کلیه درآمدهای اتفاقی مشمول مالیات بر اساس ماده ۱۰۵ ق.م.م. بوده و مشمول معافیت مالیاتی می شوند.

ج- کلیه درآمدهای اتفاقی مشمول ۵۰٪ معافیت مالیاتی می شوند.

د- کلیه درآمدهای اتفاقی مشمول معافیت مالیات حقوق می شوند.

۱۲- تکالیف مالیاتی شرکتهایی که به موجب قانون، درآمد آن ها به طور کامل معاف از مالیات است، چیست؟

الف- از آنجا که معاف از مالیات می باشند، لذا هیچ گونه تکلیف مالیاتی ندارند.

ب- همانند سایر شرکتها مکلف به ارائه اظهار نامه عملکرد و دفاتر قانونی خود به امور مالیاتی می باشند.

* ج- همانند سایر شرکتها و بر اساس تکالیف ذکر شده در قانون مالیاتهای مستقیم، مکلف به انجام تمامی تکالیف مالیاتی از جمله ارائه گزارشات خرید و فروش های فصلی، اظهار نامه عملکرد و دفاتر قانونی خود به امور مالیاتی می باشند.

د- صرفاً بایستی دفاتر قانونی خود را ارائه نمایند و نیازی به ارائه اظهارنامه نیست.

۱۳- در خصوص مراجع دادرسی مالیاتی کدام گزینه درست است؟

* الف- ۵ مرجع به ترتیب شامل: توافق با رئیس اداره امور مالیاتی - هیات حل اختلاف مالیاتی- شورای عالی مالیاتی- هیات سه نفری وزارت اقتصاد- دیوان عدالت اداری

ب- ۳ مرجع به ترتیب شامل: توافق با رئیس اداره امور مالیاتی مربوطه - هیات حل اختلاف مالیاتی بدوی - هیات حل اختلاف مالیاتی تجدید نظر.

ج- ۲ مرجع به ترتیب شامل: هیات حل اختلاف مالیاتی - شورای عالی مالیاتی.

د- دادرسی صرفاً از طریق هیات حل اختلاف مالیاتی امکان پذیر است.

۱۴- با استناد به ماده ۲۳۸ ق.م.م. مهلت مؤدی جهت اعتراض و طرح موضوع در هیات حل اختلاف مالیاتی چگونه است؟

الف- حداقل ۱۰ روز کاری از تاریخ ابلاغ برگ تشخیص، اقدام به ثبت اعتراض خود نماید.

ب- حداکثر ۲۰ روز کاری از تاریخ اتمام رسیدگی مالیاتی، اقدام به ثبت اعتراض خود نماید.

ج- حداکثر ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ برگ تشخیص، اقدام به ثبت اعتراض خود نماید.

د- حداکثر یک ماه پس از تاریخ رسیدگی، اقدام به ثبت اعتراض خود نماید.

۱۵- صورتهای مالی اساسی که شرکتهای مکلف هستند همه ساله در اظهارنامه مالیاتی تهیه و ارائه نمایند، شامل:

الف- ترازنامه و صورت حساب سود و زیان

ب- ترازنامه

ج- صورت حساب سود و زیان

د- ترازنامه یا صورت وضعیت مالی - صورت گردش وجه نقد - صورتحساب سود و زیان جامع

۱۶- با استناد به بخشنامه اجرایی ماده ۲۷۲ ق.م.م. در سال ۱۴۰۳ چه شرکتهایی مکلفند حسابرسی مستقل شده و گزارش حسابرسی ارائه نمایند؟

الف- شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و شرکتهایی که سالانه بیش از ۳۰۰ میلیارد ریال درآمد کل داشته یا بالغ بر ۵۰۰ میلیارد ریال دارایی داشته باشند.

ب- تمامی شرکتهای حقوقی مکلف به ارائه گزارش حسابرسی می باشند.

ج- فقط شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار مکلف به ارائه گزارش حسابرسی می باشند.

د- ارائه گزارش حسابرسی کاملاً اختیاری بوده و اجباری نیست.

۱۷- مهلت ارائه گزارش حسابرسی چه زمانی است؟

الف - پایان سال مالی

ب- ۳ ماه پس از انقضای آخرین مهلت ارائه اظهارنامه مالیاتی هر سال

ج- در تاریخ تشکیل مجمع عمومی صاحبان سهام.

د- همزمان با ارائه اظهارنامه مالیاتی

۱۸- جریمه عدم ارائه به موقع گزارش حسابرسی چیست؟

الف- ۲۰٪ مالیات متعلقه

ب- ۱۰٪ مالیات متعلقه

ج- مشمول جریمه نمی شود

د- ۱۰٪ مالیات متعلقه و ماهانه ۲٪ دیرکرد

۱۹- جهت تشویق سرمایه گذاری اشخاص حقوقی غیر دولتی در شهرک های صنعتی در مناطق کمتر توسعه یافته و در سایر مناطق که از ابتدای سال ۱۳۹۵ پروانه بهره برداری دریافت کرده اند، به ترتیب چه معافیت های مالیاتی لحاظ شده است؟

الف- اعمال مالیات به نرخ صفر به مدت ۲۰ سال - اعمال مالیات به نرخ صفر برای ۱۰ سال.

ب- اعمال مالیات به نرخ صفر به مدت ۱۳ سال - اعمال مالیات به نرخ صفر برای ۷ سال.

ج- اعمال معافیت ۵۰٪ به مدت ۱۰ سال - اعمال معافیت ۵۰٪ به مدت ۵ سال.

د- اعمال معافیت ۵۰٪ به مدت ۲۵ سال - فاقد هرگونه معافیت مالیاتی .

۲۰- شرایط لازم برای اعمال ماده ۱۳۸ مکرر ق.م.م. و همچنین مزایای این ماده قانونی در خصوص تامین مالی پروژه ها از طریق آورده نقدی اشخاص ، به ترتیب چگونه است؟

الف- در قالب عقود مضاربه باشد - صرفاً برای پرداخت کننده سود، هزینه تامین مالی قابل قبول مالیاتی تلقی می شود.

ب- در قالب عقود جماله باشد - صرفاً برای دریافت کننده سود، معادل حداقل سود مورد انتظار عقود جماله با نرخ مصوب شورای پول و اعتبار از پرداخت مالیات معاف می شود

ج- در قالب عقود مرابحه باشد - برای دریافت کننده و پرداخت کننده سود، معادل حداقل سود مورد انتظار عقود مرابحه با نرخ مصوب شورای پول و اعتبار از معافیت مالیاتی برخوردار می شوند.

د- در قالب عقود مشارکتی باشد - برای دریافت کننده سود، معادل حداقل سود مورد انتظار عقود مشارکتی با نرخ مصوب شورای پول و اعتبار از پرداخت مالیات معاف می شود و برای پرداخت کننده سود، معادل سود پرداختی مذکور هزینه تامین مالی قابل قبول مالیاتی تلقی می شود.

پاسخ خبرنگاران در خصوص سخوی سئوالات پرسشنامه اولیه						
شماره	سخوی سئوال	گویه هم‌رزی است	گویه غیر هم‌رزی است	گویه هم‌رزی نیست	گویه هم‌رزی نیست	حد ادا خبرنگاران
۱	در خصوص تکالیف مالیات حقوق	۷	۵	۱	۱۳	۷,۶۹%
۲	در خصوص معافیت مالیات حقوق	۱۰	۲	۱	۱۳	۵۳,۸۵%
۳	در خصوص جرائم مالیات حقوق	۱۱	۲	۰	۱۳	۶۹,۲۳%
۴	مالیات بر ارب	۸	۴	۱	۱۳	۲۳,۰۸%
۵	معافیت مالیات بر ارزش افزوده	۷	۶	۰	۱۳	۷,۶۹%
۶	ظهارنامه مالیات بر ارزش افزوده	۱۰	۳	۰	۱۳	۵۳,۸۵%
۷	عدم رعایت تکالیف قانونی مالیات و عوارض بر ارزش افزوده	۷	۳	۳	۱۳	۷,۶۹%
۸	تکالیف قانونی مؤدی در خصوص گزارش های خرید و فروش فصلی	۶	۴	۳	۱۳	-۷,۶۹%
۹	جرائم عدم رعایت تکالیف ماده ۱۶۸ ق.م.م.	۱۲	۱	۰	۱۳	۸۴,۶۳%
۱۰	مالیات بر نقل و انتقال املاک	۱۲	۰	۱	۱۳	۸۴,۶۳%
۱۱	مالیات بر اجاره املاک	۱۰	۳	۰	۱۳	۵۳,۸۵%
۱۲	انتقال قطعی املاک دارای کاربری مختلط	۷	۶	۰	۱۳	۷,۶۹%
۱۳	در خصوص سلفه مؤدی	۱۰	۲	۱	۱۳	۵۳,۸۵%
۱۴	نرخ مالیات بر ارب سهام عدالت	۶	۵	۲	۱۳	-۷,۶۹%
۱۵	نرخ مالیات بر ارب سهام صندوق های سرمایه گذاری	۵	۵	۳	۱۳	-۲۳,۰۸%
۱۶	ماخذ و نرخ مالیات بر عملکرد اشخاص حقوقی غیر تجاری ایرانی	۱۰	۳	۰	۱۳	۵۳,۸۵%
۱۷	تکالیف مؤدی در خصوص اظهار رو و بیان عملکرد مالی خود.	۱۰	۳	۱	۱۳	۵۳,۸۵%
۱۸	تنویق مالیاتی قبولی دفتر و گزارشات مؤدی طی ۳ سال متوالی	۱۱	۱	۱	۱۳	۶۹,۲۳%
۱۹	جرائم عدم ارسال عملکرد مالی	۱۲	۱	۰	۱۳	۸۴,۶۳%
۲۰	پوشش	۱۲	۱	۰	۱۳	۸۴,۶۳%
۲۱	ماخذ و نرخ مالیات بر فعالیت های سرمایه گذاری	۱۱	۲	۰	۱۳	۶۹,۲۳%
۲۲	فعالیت های معاف از مالیات	۷	۴	۲	۱۳	۷,۶۹%
۲۳	میزان معافیت در رقم حاصل از فعالیت شرکت‌های تولیدی و معدنی و بازرسی آنها در مناطق کمتر توسعه یافته	۱۲	۱	۰	۱۳	۸۴,۶۳%
۲۴	میزان معافیت در رقم حاصل از فعالیت شرکت‌های تولیدی و معدنی و بازرسی آنها در مناطق کمتر توسعه یافته	۱۰	۳	۰	۱۳	۵۳,۸۵%

دوفصلنامه علمی
حسابداری دولتی

آماده برای چاپ